

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

katedra finančního účetnictví a auditingu

studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**Komparace daňové evidence a účetnictví
individuálního podnikatele ve vztahu k dani
z příjmů**

Autor bakalářské práce: Lenka Moravcová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Molín, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Komparace daňové evidence a účetnictví individuálního podnikatele ve vztahu k dani z příjmů“ vypracovala samostatně a že jsem veškerou použitou literaturu a další prameny řádně označila a uvedla v příloženém seznamu.

V Praze dne 30.04.2018

Lenka Moravcová

Poděkování:

Ráda bych na tomto místě poděkovala panu Ing. Janu Molínovi, Ph.D. za odborné rady, cenné připomínky a věnovaný čas. Zároveň bych ráda poděkovala všem svým blízkým za veškeré konzultace, trpělivost a podporu.

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na individuálního podnikatele, vedení jednotlivých evidencí a formu zdanění v rámci tohoto typu podnikání. Práce obsahuje především porovnání mezi daňovou evidencí, evidencí příjmů a evidencí pohledávek a vedením účetnictví. Jsou zde charakterizovány jednotlivé evidence a popsány přechody mezi nimi. V závěru je nastíněno celkové zdanění fyzických osob s tím, že pozornost je věnována především zdanění podnikatelské činnosti. Poslední částí je komplexní příklad, ve kterém je vypočítán dílčí základ daně s ohledem na vedení jednotlivých evidencí.

Klíčová slova: individuální podnikatel, daň z příjmů fyzických osob, daňová evidence, účetnictví, paušální výdaje, základ daně

Obsah

ABSTRAKT	4
OBSAH.....	5
SEZNAM ZKRATEK.....	6
SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ	7
ÚVOD	8
1. DRUHY EVIDENCÍ INDIVIDUÁLNÍHO PODNIKATELE.....	10
1.1 DAŇOVÁ EVIDENCE.....	10
1.1.1 EVIDENCE PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ.....	12
1.1.2 EVIDENCE MAJETKU A DLUHŮ.....	14
1.2 EVIDENCE PŘÍJMŮ A EVIDENCE POHLEDÁVEK	16
1.3 ÚČETNICTVÍ.....	18
1.4 DAŇ STANOVENÁ PAUŠÁLNÍ ČÁSTKOU.....	24
2. PŘECHODY MEZI JEDNOTLIVÝMI EVIDENCEMI.....	27
2.1 PŘECHOD Z DAŇOVÉ EVIDENCE NA VEDENÍ ÚČETNICTVÍ	27
2.2 PŘECHOD Z VEDENÍ ÚČETNICTVÍ NA DAŇOVOU EVIDENCI	28
2.3 PŘECHOD Z DAŇOVÉ EVIDENCE/ÚČETNICTVÍ NA UPLATŇOVÁNÍ VÝDAJŮ PAUŠÁLEM	29
2.4 PŘECHOD Z UPLATŇOVÁNÍ VÝDAJŮ PAUŠÁLEM NA DAŇOVOU EVIDENCI/ ÚČETNICTVÍ.....	30
3. STANOVENÍ ZÁKLADU DANĚ Z PŘÍJMŮ V ZÁVISLOSTI NA DRUHU VEDENÉ EVIDENCE	31
3.1 STANOVENÍ DÍLČÍHO ZÁKLADU DANĚ DLE § 7 ZDP PŘI VEDENÍ DAŇOVÉ EVIDENCE.....	33
3.2 STANOVENÍ DÍLČÍHO ZÁKLADU DANĚ DLE § 7 ZDP PŘI UPLATŇOVÁNÍ VÝDAJŮ PAUŠÁLEM	34
3.3 STANOVENÍ DÍLČÍHO ZÁKLADU DANĚ DLE § 7 ZDP PŘI VEDENÍ ÚČETNICTVÍ.....	34
4. PRAKTICKÝ PŘÍKLAD	36
4.1 ZADÁNÍ.....	36
4.2 OBECNÉ ŘEŠENÍ.....	37
4.3 ŘEŠENÍ V DAŇOVÉ EVIDENCI.....	39
4.4 ŘEŠENÍ PŘI UPLATNĚNÍ VÝDAJŮ PAUŠÁLEM	41
4.5 ŘEŠENÍ V ÚČETNICTVÍ	42
4.6 ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ PRAKTICKÉHO PŘÍKLADU.....	44
ZÁVĚR.....	46
LITERATURA	49

Seznam zkratek

BÚ	Běžný účet, bankovní účet
ČNB	Česká národní banka
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DNM	Dlouhodobý nehmotný majetek
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DZD	Dílčí základ daně
FAP	Faktura přijatá
FAV	Faktura vydaná
FO	Fyzická osoba
HM	Hmotný majetek
PPD	Příjmový pokladní doklad
VBÚ	Výpis z bankovního účtu
VPD	Výdajový pokladní doklad
ZD	Základ daně
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZOU	Zákon o účetnictví

Seznam tabulek, obrázků

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Ocenění majetku a dluhů	14
Tabulka č. 2 – Kniha pohledávek	15
Tabulka č. 3 – Paušální výdaje pro rok 2016	17
Tabulka č. 4 – Paušální výdaje pro rok 2017	18
Tabulka č. 5 – Maximální limity paušálních výdajů a možnosti uplatnění slevy a daňového zvýhodnění	18
Tabulka č. 6 – Kategorizace účetních jednotek dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.....	21
Tabulka č. 7 – Přehled dílčích základů daně fyzických osob.....	31
Tabulka č. 8 – Dílčí základ daně dle § 7 ZDP při vedení účetnictví.....	35
Tabulka č. 9 – Transakce roku 2017	37
Tabulka č. 10 – Kniha pohledávek 2017	38
Tabulka č. 11 – Kniha závazků 2017	38
Tabulka č. 12 – Karta dlouhodobého majetku	39
Tabulka č. 13 – Peněžní deník	40
Tabulka č. 14 – Stanovení DZD dle § 7 ZDP při vedení daňové evidence	41
Tabulka č. 15 – Rozdělení příjmů při uplatnění výdajů paušálem.....	41
Tabulka č. 16 – Stanovení DZD dle § 7 ZDP při uplatnění výdajů paušálem	42
Tabulka č. 17 – Účetní deník	42
Tabulka č. 18 – Výsledovka k 31. 12. 2017.....	43
Tabulka č. 19 – Rozvaha k 31.12.2017	44
Tabulka č. 20 – Výpočet DZD dle § 7 ZDP při vedení účetnictví.....	44

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Subjekty, které jsou účetní jednotkou ve smyslu zákona o účetnictví.....	19
---	----

Úvod

Individuální podnikatelé jsou drobní podnikatelé, kteří jsou často odkázáni na to, že si musí vedení různých evidencí, výpočet daňové povinnosti a sestavení daňového přiznání zajistit sami. Dle mého názoru je důležité poskytnout ucelený přehled o tom, jaké mají povinnosti a možnosti a případně navrhnout určitá doporučení pro usnadnění jejich podnikání. Tato forma podnikání je mi velice blízká, jelikož mám v rodině drobné živnostníky a na základě toho jsem dané téma volila.

Výběr tématu jsem zvolila také s ohledem na zásadní změny, které se týkají zdanění fyzických osob a vstoupily v účinnost s tzv. daňovým balíčkem, který je účinný od 1. 7. 2017. Zdanění nejen fyzických osob je neustále pozměňováno a upravováno. Proto považuji za důležité na tyto změny reagovat a poskytovat ucelenější aktualizované přehledy, jak s danými změnami nakládat.

Hlavním cílem, kterým se práce zabývá, je, který typ evidence je pro podnikatele z hlediska zdanění nejvýhodnější. Případně proč tomu tak je a zda je vůbec možné jednoznačně odpovědět. Dalším cílem je charakteristika a celkové přiblížení samotných evidencí a vymezení zásadních rozdílů. V práci bych také chtěla ukázat na praktickém příkladu aplikaci jednotlivých evidencí. Není tedy hlavním cílem pouze odpovědět na to, který typ evidence je ten nejlepší, ale i stanovit hlavní odlišnosti a nastínit jejich vedení.

Práce je členěna do čtyř základních kapitol, které se dále dělí na jednotlivé podkapitoly. První tři kapitoly jsou více teoretické. V těchto třech kapitolách je používán především popis a metoda komparace. V poslední, čtvrté kapitole, je uveden praktický příklad, který by měl čtenáři objasnit veškeré teoretické poznatky. V tomto příkladu je nastíněno vedení všech tří evidencí u konkrétní podnikatelky a s ohledem na vedené evidence je vypočítán dílčí základ daně.

První kapitola se zabývá vymezením základních evidencí, které může individuální podnikatel při své činnosti vést. Z názvu je patrné, že půjde především o porovnání daňové evidence a účetnictví, nicméně jsou zde obsaženy pro úplnost i další možnosti, které může podnikatel využít. V práci jsou vymezeny charakteristiky, postupy i názorné ukázky. Jako první je nastíněno vedení daňové evidence a jejích dílčích částí, v druhé podkapitole se věnuji vedení evidence příjmů a evidence pohledávek a třetí podkapitola pojednává o vedení účetnictví. Všechny možnosti jsou teoreticky popsány a vzájemně mezi sebou porovnávány. Čtvrtá podkapitola se zabývá paušální daní, což je specifický typ zdanění u fyzických osob. Je

zařazena pod první kapitolu, jelikož s vedením různých evidencí úzce souvisí. V celé této části se prolíná popis a komparace jednotlivých typů evidencí.

Druhá dílčí část pojednává o přechodech mezi jednotlivými evidencemi. Jsou zde především nastíněny různé postupy, které musí podnikatel respektovat. Také jsou navržena různá doporučení, kterými se může podnikatel řídit, pokud dostatečně dopředu počítá s přechodem mezi jednotlivými evidencemi. Tato doporučení mohou podnikateli snížit administrativní zátěž.

Třetí kapitola se zabývá již samotným zdaněním fyzických osob. Nepojednává o konečné daňové povinnosti, ta je pro představu pouze nastíněna. Zaměřuje se především na stanovení základu daně. Na úvod této kapitoly je popsáno obecné zdanění fyzických osob, stanovení jednotlivých dílčích základů daně a případné úpravy celkového základu. V podkapitolách se již věnuji stanovení dílčího základu daně dle § 7 zákona o daních z příjmů, tzn. dílčího základu daně ze samostatné činnosti. Tyto podkapitoly pojednávají o propočtu dílčího základu s ohledem na vedení jednotlivých evidencí.

Závěrečná kapitola je čistě praktický příklad, který reaguje na předešlé části práce. V komplexním příkladu je stanoveno jednotné zadání a k tomuto zadání je znázorněno vedení daňové evidence, evidence příjmů a pohledávek a také vedení účetnictví. S ohledem na tyto výstupy je u jednotlivých evidencí vypočten dílčí základ daně dle § 7 zákona o daních z příjmů. Nechybí závěrečné zhodnocení a doporučení, který typ evidence je pro daný praktický příklad nejvýhodnější.

V práci vycházím jak z knižních zdrojů, tak i z internetových článků. Z důvodu změn některých předpisů pro roky 2017 a 2018 bylo nutné vycházet z internetových článků, jelikož v knižních zdrojích nebyly některé informace aktuální. V tomto případě jsem hledala na různých účetních či daňových portálech, které na danou problematiku reagovaly. Tady bych především zdůraznila portál Pohoda, Podnikatel či Jak podnikat. Z knižních zdrojů bych vyzdvihla autory jako jsou Hakalová, Pšenková, Dvořáková, Skálová, Sedláček apod.

Závěrem bych chtěla dodat, že si jsem vědoma toho, že práce na podobná témata v minulosti již byly zpracovávány. Ovšem s ohledem na stále měnící se daňové a jiné zákony jsem považovala za žádoucí zpracovat téma dle aktuálních předpisů. V práci bych chtěla vyzdvihnout, že nesrovnávám pouze základní evidence, a to daňovou a účetnictví, ale porovnávám i evidenci příjmů a pohledávek. Tato práce je zpracována na základě předpisů platných k dubnu 2018.

1. Druhy evidencí individuálního podnikatele

Na úvod je zapotřebí vysvětlit termín individuální podnikatel. Tím se pro účely této práce rozumí fyzická osoba, která samostatně soustavně podniká za účelem dosažení zisku na vlastní jméno a odpovědnost.¹ Podnikání fyzické osoby je upraveno zejména živnostenským zákonem a občanským zákoníkem. Jelikož se tedy jedná o fyzickou osobu, příjem bude zdaňován daní z příjmů fyzických osob (dále jen DPFO). Z důvodu zjištění své daňové povinnosti musí podnikatel vést evidenci, na jejímž základě stanoví základ daně a následně samotnou daňovou povinnost. Má možnost vybrat si z vedení daňové evidence, evidence příjmů a pohledávek a vedení účetnictví. Všechny tyto typy budou v následujícím textu objasněny. Volba dané evidence se mimo jiné odvíjí od toho, jaký typ výdajů chce podnikatel uplatnit, zda skutečné, či paušální.

1.1 Daňová evidence

Prvním typem evidence, kterou může individuální podnikatel vést, je daňová evidence. Tou se rozumí evidence příjmů a výdajů a evidence majetku a dluhů pro účely stanovení základu daně. Jedná se o systém založený na tzv. cash principu či principu peněžních toků (viz dále). Na rozdíl od účetnictví (dříve podvojného), je primárně určena pro podnikatele, kteří nemají povinnost vést účetnictví. Daňovou evidenci využívají ti podnikatelé, kteří chtějí v daňovém přiznání k dani z příjmu uplatnit výdaje spojené s podnikáním ve skutečné výši, tzn. dle dokladů.²

Tato evidence nahradila předchozí systém jednoduchého účetnictví, jehož právní úprava byla v zákoně o účetnictví č. 563/1991 Sb. k roku 2003 zrušena. Do roku 2003 byla soustava jednoduchého účetnictví určena pro podnikající fyzické osoby (při splnění určitých kritérií) a pro drobné neziskové subjekty. Od roku 2004 byla nahrazena právě daňovou evidencí (pro fyzické osoby), přičemž neziskové subjekty měly postupně přejít na účetnictví podvojně. Tento přechod však byl několikrát oddalován, až byla přijata novela zákona o účetnictví z roku 2016, která nyní opět v zákoně o účetnictví právní úpravu jednoduchého účetnictví doplnila, ale pouze v podobě, která se nevztahuje na individuální podnikatele. Jednoduché účetnictví je především

¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

² KONEČNÁ, Jana. Daňová evidence není účetnictví [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/danova-evidence.php>

určeno pro spolky, honební společenstva, církve, odborové organizace apod., které zároveň splní určitá³ kritéria.⁴

Jak už jsem uvedla, daňová evidence je založena na tzv. cash principu. Jedná se o princip sledování peněžních toků souvisejících s podnikáním, nikoliv o sledování nákladů a výnosů, jako je tomu u akruálního principu, na němž je založeno účetnictví. Cash princip, také zvaný jako peněžní, je konkrétní pravidlo, dle kterého jsou účetní případy účtovány do účetního období, kdy dojde k pohybu peněz, bez ohledu na časovou a věcnou souvislost daného případu.⁵ Peněžní princip tedy poskytuje jasný obraz o tom, kolik peněz má firma aktuálně k dispozici.

Jak udává Hakalová s Pšenkovou, vedení daňové evidence je upraveno v zákoně o daních z příjmů (dále jen ZDP), který stanovuje obsah daňové evidence, nikoliv způsob a formu jejího vedení.⁶ Jednotliví podnikatelé si danou formu přizpůsobují vlastním preferencím a potřebám, přičemž nejsou nijak omezováni. Tuto evidenci lze tedy vést v určitém softwaru, v Excelu formou tabulek či jako jiný druh záznamů. Nejčastější formou vedení daňové evidence je přes konkrétní software. Některé základní softwary pro zpracování daňové evidence jsou dostupné v základních verzích na internetu zdarma. Jejich výběr potom záleží na konkrétní formě podnikání a jeho rozsahu. Většina těchto softwarů je uživatelsky velice pohodlná a intuitivní, tudíž nenastávají větší problémy při vedení dané evidence. Tabulky a jiné typy záznamů využívá pouze hrstka podnikatelů s malým rozsahem podnikání.

Jak již bylo uvedeno, daňová evidence obsahuje evidenci příjmů a výdajů a evidenci majetku a dluhů. Dle zákona o daních z příjmů je poplatník k poslednímu dni zdaňovacího období povinen provést zjištění faktického stavu zásob, hmotného majetku, pohledávek a dluhů, porovnat s vedenými evidencemi a následně o tomto zjištění provést záznam, případně upravit o tyto odlišnosti základ daně. Při tomto porovnávání vychází především ze skladové evidence apod. Odlišnostmi, které mohou vzniknout, jsou myšlena manka, škody a přebytky. Pro úplnost, mankem se rozumí stav, kdy je evidovaná hodnota vyšší než skutečně zjištěná. Manka se dělí na manka do normy přirozeného úbytku a manka nad normu. Škodou se rozumí poškození, zničení a znehodnocení, v důsledku čehož dochází k vyřazení majetku. Rozlišují se

³ Zákonnými kritérii jsou, že dané neziskové subjekty nesmí být plátcí daně z přidané hodnoty a zároveň hodnota majetku a jejich celkové příjmy za poslední účetní období nesmí přesahovat částku 3 000 000 Kč.

⁴ MARTÍNKOVÁ, Ing. Michaela. Jednoduché účetnictví od roku 2016 znovu v zákoně. In: Portál.POHODA.cz[online]. 2015 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/jednoduche-ucetnictvi-bude-od-roku-2016-znovu-v-za/>

⁵ PENĚŽNÍ BÁZE (PENĚŽNÍ PRINCIP/KONCEPT). In: FEBMAT [online]. 2017 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://www.febmat.com/clanek-penezni-baze-penezni-princip-koncept/>

⁶ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. Daňová evidence: teorie a praxe. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075522399.

škody daňově uznatelné a škody daňově neuznatelné. O manka do normy, škody daňově uznatelné a přebytky se základ daně nijak neupravuje. V případě přebytků je to z důvodu, že je zákon o daních z příjmů vůbec neupravuje. Manka nad normu a škody daňově neuznatelné zvýší základ daně, pokud pořízení zásob snížilo v minulosti zdanitelné příjmy.⁷

Daňovou evidenci je nutné archivovat. Tento proces upravují jednotlivé zákony. Zákon o daních z příjmů upravuje uchování evidence za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro stanovení daně.⁸ Tato lhůta je stanovena v délce tří let a začíná běžet dnem, kdy uplynula lhůta pro podání daňového tvrzení nebo dnem, kdy se daná daň stala splatnou.⁹ Lhůta pro stanovení daně může být prodloužena nebo dokonce přetržena (obnovena) z několika důvodů. Jedním z nich je prodloužení z důvodu podání dodatečného daňového tvrzení. Dalším důvodem je uplatnění daňové ztráty, kdy se tato lhůta prodlouží tak, že se řídí lhůtou za zdaňovací období, za která lze tuto ztrátu uplatnit.¹⁰ Obnovení lhůty pro stanovení daně proběhne při zahájení daňové kontroly.¹¹

Dále se archivací dokladů zabývá zákon o dani z přidané hodnoty, který ukládá osobě povinné k dani uchovat daňové doklady deset let od konce zdaňovacího období, ve kterém se dané plnění uskutečnilo.

1.1.1 Evidence příjmů a výdajů

Evidence příjmů a výdajů je základním typem evidence, kterou musí podnikatel vedoucí daňovou evidenci vést. Je vedena ve formě takzvaného peněžního deníku. V praktickém příkladu je uveden vzorový peněžní deník. Mohou se v něm zaznamenávat jak transakce hotovostní, tak bezhotovostní.

V prvním řádku deníku jsou tedy uvedeny počáteční zůstatky pokladny, případně banky. Dále se případy zapisují chronologicky. Příjmy a výdaje jsou členěny na daňové a nedaňové kvůli snadnému zjištění základu daně. Příjmy daňové zvyšují základ daně, příjmy nedaňové ho nezvyšují, podobně je tomu u výdajů, tzn. daňové výdaje snižují základ daně a nedaňové ho nesnižují. Členění peněžního deníku by také mělo odpovídat činnosti individuálního podnikatele a tomu, zdali má pouze jeden typ příjmů, a to z podnikání podle § 7 ZDP (příjmy

⁷PILÁTOVÁ, Jana. Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění. Olomouc: ANAG, 2016. Daň, účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540201

⁸ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

¹⁰ Daňovou ztrátu je možno uplatnit v pěti zdaňovacích obdobích a záleží pouze na poplatníkovi, jak s touto daňovou optimalizací naloží. Může ji uplatnit v jednotlivých letech v libovolné výši nebo například v jednom roce ve výši celé.

¹¹ Tamtéž.

ze samostatné činnosti), nebo i jiné typy spadající do ostatních dílčích základů daně. Spousta individuálních podnikatelů má kromě příjmů dle § 7 ZDP i příjmy dle § 8 ZDP (příjmy z kapitálového majetku). Do této skupiny příjmů se totiž řadí například úroky z vkladů na účtu, který není dle poskytovatele (banky) určen k podnikání.

Příjmy v peněžním deníku ovšem nemusí být pouze peněžní, ale mohou zde být zaznamenány také nepeněžní či příjmy dosažené směnou. Příkladem nepeněžního příjmu může být vzájemné započtení pohledávek a závazků. Výdaje, stejně tak jako příjmy, mohou být i nepeněžní. Vzorovým příkladem pro nepeněžní výdaj je odpis dlouhodobého majetku.¹² Záleží tedy na konkrétním podnikateli, zdali v peněžním deníku vede i tyto nepeněžní transakce nebo je má zaznamenány v jiné podobě. Zpravidla bývají zaznamenány v jiných pomocných evidencích. Například odpisy bývají uvedeny na kartě majetku. Dalším příkladem nepeněžní transakce je započtení pohledávek a závazků, které může být uvedeno v knihách přijatých a vydaných faktur.

Forma peněžního deníku by také měla být uzpůsobená tomu, zdali je podnikatel plátce, či neplátce DPH. V deníku se zpravidla uvádí datum transakce, její popis, případně číslo dokladu, kterým je transakce zachycena, příjmy a výdaje rozčleněné na daňové a nedaňové, příjmy a výdaje související s jinými dílčími základy, případně u plátců daně z přidané hodnoty údaj o přijatém a zaplaceném DPH. Transakce bývají doloženy příjmovými a výdajovými pokladními doklady a bankovními výpisy.¹³

V daňové evidenci nevznikají kurzové rozdíly, pro ocenění transakcí v cizích měnách může podnikatel použít jednotný kurz, a to dle pokynu D k danému roku nebo kurzy podle účetních předpisů. Těmi je myšleno použití denního kurzu dle ČNB nebo použití pevného kurzu dle ČNB. Na konci období se částky nepřeceňují.¹⁴ Pokynem D se rozumí aktuální pokyn z řady D, který vydává Generální finanční ředitelství zpětně a kde jsou uvedeny jednotné průměrné kurzy pro ocenění transakcí uskutečněných v cizích měnách. Princip daňové evidence je posuzování transakcí na základě příjmů a výdajů, tzn. přijatých či zaplacených peněžních prostředků. Pokud transakce probíhají v české měně, tj. přes korunový účet, žádné oceňování není relevantní.¹⁵

¹² DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů ...* Praha: Grada, 2004. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-0424-6.

¹³ HAKALOVÁ, Jana a Yveta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence: teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075522399.

¹⁴ KONEČNÁ, Jana. Cizí měna, jednotný kurz, jednotné kurzy [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/cizi-mena.php>

¹⁵ DĚRGEL, Martin, Ing. Přepočet cizí měny na koruny. *Portál.POHODA.CZ* [online]. 2009 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/prepocet-cizi-meny-na-koruny/>

1.1.2 Evidence majetku a dluhů

Vedení evidence majetku a dluhů je druhou základní evidencí. Ta se zpravidla provádí na více pomocných knihách. Hlavní členění je na evidenci majetku, evidenci pohledávek a evidenci závazků. Je užitečné vést i další pomocné evidence, například mzdové listy, skladovou evidenci atd.

Majetek a závazky (dluhy) oceňujeme dle § 7b odstavce 3, § 29 a § 5 zákona o daních z příjmů. Konkrétní ocenění nejčastějších položek na základě daných předpisů je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka č. 1 – Ocenění majetku a dluhů

Položka	Ocenění	Příslušný právní předpis
hmotný majetek – koupě	pořizovací cena	§ 29 ZDP
hmotný majetek – vlastní činnost	vlastní náklady	§ 29 ZDP
Pohledávky	jmenovitá hodnota	§ 5 ZDP
pohledávky – postoupené	pořizovací cena	§ 5 ZDP
Dluhy	jmenovitá hodnota	§ 7b ZDP
dluhy – převzaté	pořizovací cena	§ 7b ZDP
peněžní prostředky, ceniny	jmenovitá hodnota	§ 7b ZDP

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Evidence majetku se zpravidla dále člení na dlouhodobý majetek (hmotný a nehmotný) a drobný majetek. Dlouhodobý majetek je často veden na inventárních kartách. Jedná se o majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok, který překračuje určité ocenění. U hmotného majetku je hranice pro zařazení do dlouhodobého majetku dle zákona o daních z příjmů 40 000 Kč a u nehmotného se jedná o hranici 60 000 Kč (o nehmotném majetku v DE dále). Inventární karta majetku by měla obsahovat označení majetku, datum zařazení, pořizovací cenu, u hmotného majetku údaje o odepisování a následně i datum vyřazení. V praktickém příkladu bude znázorněna vzorová karta majetku.

Výdaj na pořízení hmotného majetku není daňově uznatelným. Tím se stává až ve formě daňových odpisů, které jsou upraveny v zákoně o daních z příjmů. Podnikatel se řídí zařazením majetku do jednotlivých odpisových skupin. Odpisové skupiny určují, jak dlouho bude daný majetek minimálně odpisován. Majetek lze odpisovat rovnoměrně či zrychleně. Jednu z těchto metod si podnikatel zvolí při jeho zařazení a v dalších zdaňovacích obdobích ji musí respektovat, nelze ji již zpětně měnit. Odpisy daného majetku se zaokrouhlují na celé Kč nahoru. U individuálních podnikatelů je nutné rozlišit, zda je majetek používán pouze pro

podnikání nebo i pro jiné účely. V případě, že by byl používán i pro nepodnikatelské účely, může se daný odpis zahrnout do výdajů daňově uznatelných pouze v poměrné výši.¹⁶

V daňové evidenci má určité specifikum nehmotný majetek, který spočívá v tom, že veškeré výdaje na pořízení se stávají daňově uznatelným již při pořízení, a to bez ohledu na jejich výši.¹⁷ Odpisování není pro poplatníka povinností, nýbrž jen jeho možností. Odpisovat hmotný majetek může pouze ta osoba, která má k danému majetku vlastnické právo. Daňové odpisování slouží k daňové optimalizaci a z toho důvodu je možné například daňové odpisování přerušit a následně pokračovat v duchu, jako by k přerušení vůbec nedošlo.¹⁸

Za drobný dlouhodobý majetek se označuje majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok, nedosahující ocenění 40 000 Kč. Výdaje na pořízení tohoto majetku jsou daňově uznatelné již při pořízení, ale je doporučováno vést evidenci drobného majetku kvůli prokázání výdajů na provoz konkrétního drobného majetku.¹⁹

Evidence pohledávek a závazků by měla obsahovat subjekt, kterého se případ týká, datum vydání dokladu či přijetí dokladu, splatnost, číslo dokladu a samozřejmě částku. Podrobnost členění jednotlivých evidencí je na konkrétním podnikateli, může být členěno dle jednotlivých činností, subjektů.²⁰ U plátců DPH je žádoucí evidovat částky bez DPH a DPH na výstupu/vstupu ve zvláštní kolonce. Vzorová evidence pohledávek je uvedena níže.

Tabulka č. 2 – Kniha pohledávek

Číslo dokladu	Datum vystavení	Odběratel	Ocenění pohledávky					Datum splatnosti	Úhrada	
			Cena včetně DPH	Základ daně	DPH				Datum	Doklad
					10 %	15 %	21 %			

Zdroj: Vlastní zpracování na základě PILÁTOVÁ, Jana. *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění*. Olomouc: ANAG, 2005-. Daně, účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540201, str. 72

¹⁶ PILÁTOVÁ, Jana. *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění*. Olomouc: ANAG, 2016. Daně, účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540201

¹⁷ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence: teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075522399.

¹⁸ PILÁTOVÁ, Jana. *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění*. Olomouc: ANAG, 2005-. Daně, účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540201.

¹⁹ Tamtéž, str. 67.

²⁰ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence: teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075522399.

1.2 Evidence příjmů a evidence pohledávek

Evidenci příjmů a evidenci pohledávek vede podnikatel, který se rozhodl uplatňovat své výdaje paušálem, nikoliv skutečnými výdaji. Zároveň s těmito evidencemi je povinen vést ještě evidenci svého majetku, který odepisoval, podobně jako podnikatel, který vede daňovou evidenci. Uplatňování paušálních výdajů znamená, že si podnikatel uplatňuje jako výdaje určité procento ze svých příjmů dle § 7 ZDP (příjmy ze samostatné činnosti) nebo dle § 9 ZDP (z nájmu). Dle jednotlivých druhů příjmů jsou rozděleny procentní sazby výdajů, které si může podnikatel uplatnit. Jestliže má podnikatel více druhů příjmů podle § 7 ZDP, musí si paušální výdaje uplatnit u všech těchto příjmů. Nelze je uplatnit pouze u některých. Pokud si uplatní toto procento, má se za to, že v něm jsou zahrnuty veškeré jeho výdaje. Tento podnikatel tedy není povinen dokládat a archivovat skutečné doklady prokazující výdej peněz. Při uplatnění výdajů procentem není možné si k danému paušálu uplatnit ještě další výdaje, například daňové odpisy. Poplatník uplatňující výdaje paušálem nemá obchodní majetek, tzn. majetek neodepisuje. Daňové odpisování u obchodního majetku, který byl veden před uplatněním výdajů procentem, nelze přerušit, jako tomu je například u daňové evidence (nebo při vedení účetnictví). Proto jsou po dobu uplatňování paušálních výdajů vedeny pouze evidenčně. Musí se však na ně navázat, pokud by se výdaje někdy v budoucnu vedly dle skutečně vynaložených. V případě, že podnikatel pořídí majetek při uplatňování paušálních výdajů, tento majetek se nestává obchodním a neodepisuje se ani evidenčně.²¹ Obchodní majetek je upraven v zákonu o daních z příjmů. Je jím ta část majetku, o které je účtováno nebo je uvedena v daňové evidenci.²²

Uplatnění výdajů procentem má pro podnikatele řadu výhod. V posledních letech byla procenta pro podnikatele více než velkorysá, a tak často vycházela daňová povinnost nižší, než kdyby byly použity skutečné výdaje. Další výhodou je srozumitelné, jednoduché a administrativně méně náročné vedení. Někdy se proto stává, že podnikatelé využijí výdaje paušálem, i kdyby při uplatnění skutečných výdajů byla jejich daňová povinnost o něco nižší.²³

Paušální výdaje může uplatnit i podnikatel, který vede daňovou evidenci, účetnictví, a dokonce i ten, který je zároveň plátcem DPH. Plátce DPH má zároveň povinnost vést evidenci související s DPH a potřebné daňové doklady uchovávat tak, jak bylo uvedeno výše. Při výpočtu

²¹ FUČÍKOVÁ, Irena. Paušální výdaje podle § 7 zákona o daních z příjmů. *Irena Fučíková: Poradenská kancelář* [online]. 4.12.2014 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://www.fucikova.cz/cs/dane/pausalni-vydaje-podle-7-zakona-o-danich-z-prijmu>

²² Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu.

²³ HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. Daňová evidence: teorie a praxe. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075522399.

výdajů procentem se vychází z částek bez DPH. U podnikatelů, kteří vedou účetnictví, je nutné vycházet ze skutečných příjmů, nikoliv z výnosů. To znamená například zahrnout do příjmů i přijaté zálohy, které v účetnictví daňový základ neovlivňují.²⁴

Paušální výdaje jsou předmětem častých změn. Do zdaňovacího období 2016 platilo, že pokud si poplatník uplatnil výdaje a jeho součet dílčích základů daně dle § 7 ZDP (příjmy ze samostatné činnosti) nebo dle § 9 ZDP (příjmy z nájmu), u kterých byly tyto výdaje uplatněny, byl vyšší než 50 % celkového základu daně, nemohl si svou daňovou povinnost snížit o slevu na manželku a uplatnit daňové zvýhodnění na děti.²⁵ V následující tabulce uvádím platná procenta a maximální výše výdajů vztahující se ke zdaňovacímu období 2016. Maximální částka uplatněných výdajů vychází z částky příjmů v hodnotě 2 000 000 Kč.

Tabulka č. 3 – Paušální výdaje pro rok 2016

Druh příjmů	Výdaje	Maximální částka
Z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	1 600 000 Kč
Z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného	80 %	1 600 000 Kč
Z příjmů ze živnostenského podnikání	60 %	1 200 000 Kč
Z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku	30 %	600 000 Kč
Z jiných příjmů ze samostatné činnosti	40 %	800 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Pro rok 2017 byly novelizovány maximální částky. V nové úpravě se vychází z příjmů v maximální částce 1 000 000 Kč, přičemž je možné uplatnit si daňové zvýhodnění na děti a slevu na manželku. Vzhledem k tomu, že zmiňovaná změna nabyla účinnosti v průběhu roku 2017, v daňovém přiznání za rok 2017 bylo možné vybrat si uplatnění paušálu. Buď si poplatník vybral vyšší limit výdajů, ale nemohl uplatnit slevy na vyživované osoby, nebo vybral limit nižší a slevy si uplatnit mohl.

V přiznání za rok 2018 již bude nutné vycházet z nové úpravy paušálních výdajů, tzn. vycházet z maximálně z částky příjmů 1 000 000 Kč. Tato nová úprava je uvedena v následující tabulce.

²⁴ KADLEC, Michal. Přechod z daňové evidence na účetnictví a naopak. In: *Portál.POHODA.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/prechod-z-danove-evidence-na-ucetnictvi-a-naopak/>

²⁵ TRUHLÁŘOVÁ, Ing. Martina. Paušální výdaje čekají velké změny. In: *Portál.POHODA.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/pausalni-vydaje-cekaji-velke-zmeny/>

Tabulka č. 4 – Paušální výdaje pro rok 2017

Druh příjmů	Výdaje	Maximální částka
Z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80 %	800 000 Kč
Z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného	80 %	800 000 Kč
Z příjmů ze živnostenského podnikání	60 %	600 000 Kč
Z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku	30 %	300 000 Kč
Z jiných příjmů ze samostatné činnosti	40 %	400 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě článku Paušální výdaje čekají velké změny, dostupného z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/pausalni-vydaje-cekaji-velke-zmeny/>.

Pro doplnění dané problematiky jsou v následující tabulce shrnuta pravidla pro uplatnění paušálních výdajů v letech 2016 až 2018.

Tabulka č. 5 – Maximální limity paušálních výdajů a možnosti uplatnění slevy a daňového zvýhodnění

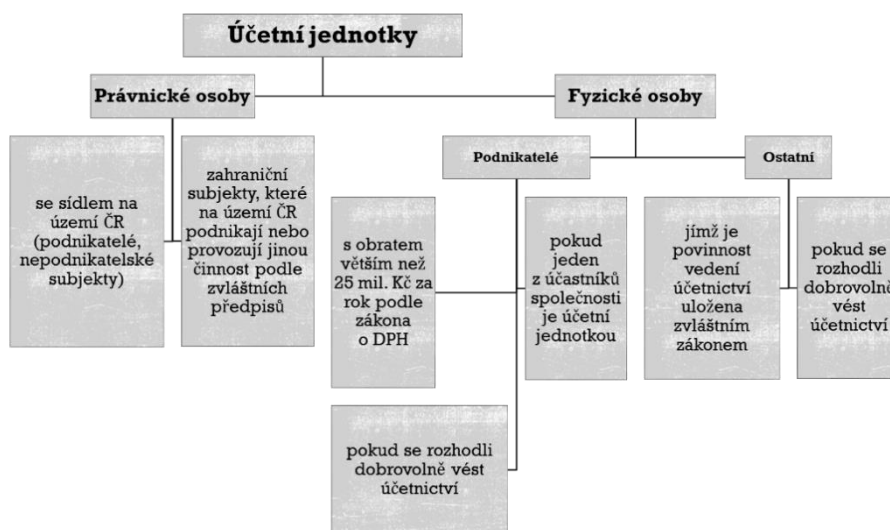
Rok 2016	Rok 2017 - možnost výběru	Rok 2018 a následující
Maximální limity z 2 000 000 Kč + nelze uplatnit slevu na manželku a daňové zvýhodnění na dítě	1. Maximální limity z 2 000 000 Kč + nelze uplatnit slevu na manželku a daňové zvýhodnění	Maximální limity z 1 000 000 Kč + lze uplatnit slevu na manželku a daňové zvýhodnění
	2. Maximální limity z 1 000 000 Kč + lze uplatnit slevu na manželku a daňové zvýhodnění	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě článku Paušální výdaje čekají velké změny, dostupného z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/pausalni-vydaje-cekaji-velke-zmeny/>

1.3 Účetnictví

Posledním typem evidence, kterou může vést individuální podnikatel, je účetnictví, dříve nazývané podvojně účetnictví. Jedná se o typ evidence, která je pro individuální podnikatele povinná při splnění kritérií vymezených zákonem o účetnictví. Předně jsou povinny vést účetnictví podnikatelé, kteří jsou zapsáni v obchodním rejstříku. Jelikož to není u individuálních podnikatelů příliš obvyklé, nebude tomuto kritériu v práci věnováno mnoho prostoru. Většina podnikatelů vede účetnictví pouze pokud jim to přikazuje právní předpis, dobrovolně ho vzhledem k vyšší administrativní náročnosti téměř nevyužívají.²⁶ V níže uvedeném obrázku jsou znázorněny subjekty, které jsou účetní jednotkou ve smyslu zákona o účetnictví zpracované dle Duška a Sedláčka, a tudíž vedou účetnictví, nikoliv jiný typ evidence.

²⁶ DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-807-5525-383.

Obrázek č. 1 – Subjekty, které jsou účetní jednotkou ve smyslu zákona o účetnictví

Zdroj: Vlastní zpracování na základě knižní předlohy, Daňová evidence podnikatelů 2017, Jiří Dušek, Jaroslav Sedláček, Grada Publishing, 2017, ISBN: 978-80-271-0424-6, str. 9 (Obrázek je upraven.)

Jak je tedy z obrázku patrné, fyzické osoby vedou účetnictví za předpokladu, že jsou podnikatelé a jejich obrat dle zákona o DPH překročí 25 mil. Kč. Druhou situací je existence tzv. společnosti (dříve sdružení bez právní subjektivity). Tam platí, že pokud jeden ze společníků je účetní jednotkou, stávají se účetní jednotkou i ostatní členové. Dále se fyzické osoby pro vedení účetnictví mohou rozhodnout dobrovolně a účetní jednotkou se stávají také ostatní fyzické osoby, jestliže jim to ukládá zvláštní právní předpis. Jak již bylo uvedeno, povinnost vést účetnictví se vztahuje i na fyzické osoby, které jsou zapsány v obchodním rejstříku.²⁷ Při překročení obratu se podnikatelé stávají účetní jednotkou od následujícího roku od překročení a účetnictví začínají vést až rok poté, co se stanou účetní jednotkou. Pro lepší znázornění, pokud v roce 2017 podnikatel překročí obrat, v roce 2018 se stane účetní jednotkou a od roku 2019 bude povinen vést účetnictví. Individuální podnikatel má možnost se pro vedení účetnictví rozhodnout dobrovolně, pokud se však tak rozhodne, musí jej vést nejméně po dobu pěti let.

Účetnictví, dříve podvojně účetnictví, je založeno na akruálním principu. Akruální princip znamená, že účetní případy se zaznamenávají do období, se kterým časově i věcně souvisí bez ohledu na to, kdy dochází k peněžním transakcím. To je zásadní rozdíl oproti daňové evidenci, kde se účetní případy zaznamenávají do období, kdy dochází k pohybu peněz.

²⁷ DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTLERLING a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-807-5525-383.

Účetní jednotky účtují podvojnými zápisy o stavu a pohybu majetku i jiných aktiv, závazků i jiných pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření.²⁸

Účetním obdobím je kalendářní nebo hospodářský rok. Hospodářským rokem se rozumí dvanáct po sobě jdoucích měsíců, začínající prvním dnem jiného měsíce, než je leden. U poplatníků daně z příjmů fyzických osob je využití hospodářského roku komplikovanější. Mohou ho využít pouze podnikatelé, kteří mají příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a příjmy ze živnostenského podnikání. Dílčím základem daně z tohoto podnikání budou příjmy snížené o výdaje za ukončený hospodářský rok. Zdaňovacím obdobím stále zůstává rok kalendářní.²⁹ Hospodářský rok lze použít pouze v účetnictví, podnikatel vedoucí daňovou evidenci tuto možnost nemá.³⁰

Účetnictví se řídí určitými pravidly zvanými účetní zásady. Nejsou v úplné podobě zpracovány v žádné zákonné formě, ale například zákon o účetnictví některé z nich obsahuje. Účetní zásady jsou například zásada poctivého a věrného zobrazení, vymezení ekonomického celku, neomezené trvání účetní jednotky, zjišťování výsledku hospodaření v pravidelných intervalech, zásada konzistentnosti a srovnatelnosti mezi účetními obdobími, zásada opatrnosti aj. Účetnictví je vedeno v souladu se zákonem o účetnictví č. 563/1991 Sb., Českými účetními standardy, které vydává Ministerstvo financí a vyhláškou Ministerstva financí č. 500/2002 Sb. pro podnikatele. České účetní standardy popisují praktické postupy účtování a konkrétní účetní metody. Vyhláška rozvíjí určitá ustanovení ze zákona o účetnictví a popisuje již různá specifika pro podnikatele.

Dalším zdrojem pro vedení účetnictví, ač neoficiálním, jsou interpretace Národní účetní rady.³¹ Národní účetní rada je odborná instituce složená z Komory daňových poradců ČR, Komory auditorů ČR, Svazu účetních a Vysoké školy ekonomické, zastoupenou Fakultou financí a účetnictví. Interpretace vyjadřují odborný názor k vybraným otázkám účetnictví a jejich snahou je jednotná aplikace zákona o účetnictví. Jsou zpracovávány na otázky, které nejsou specifikovány českými právními předpisy nebo jsou v praxi rozdílně řešeny, či na nově vzniklé.³²

²⁸ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ PILÁTOVÁ, Jana. Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění. Olomouc: ANAG, 2016. Daň, účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540201

³¹ SKÁLOVÁ, Jana. *Podvojný účetnictví*, 2017 Praha: Grada, 1992-. Účetnictví a daň (Grada). ISBN 9788027104239.

³² *Národní účetní rada: O - nás* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://nur.cz/o-nas/>

Od roku 2016 jsou rozlišovány kategorie účetních jednotek. Začlenění jednotky do konkrétní kategorie závisí na překročení alespoň dvou ze tří stanovených parametrů k rozvahovému dni. Některé účetní jednotky jsou však rovnou zařazeny do určité kategorie bez ohledu na parametry vymezené pro danou kategorii. Za velkou účetní jednotku se bez ohledu na daná kritéria považují subjekt veřejného zájmu a vybraná účetní jednotka.³³

Subjekt veřejného zájmu je zdravotní pojišťovna, penzijní společnost, pojišťovna či zajišťovna, spořitelní či úvěrní družstvo, banka a obchodní společnost, která emitovala investiční cenné papíry přijaté k obchodování na evropském regulovaném trhu. Vybranou účetní jednotkou jsou myšleny organizační složky státu, státní fondy dle rozpočtových pravidel, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, regionální rady regionů soudržnosti, příspěvkové organizace a zdravotní pojišťovny.³⁴

Jednotlivé kategorie účetních jednotek podléhají odlišným účetním povinnostem. Rozdíly jsou zejména v rozsahu vedení účetnictví, sestavování a zveřejňování účetních závěrek, sestavování výroční zprávy, výkazu o peněžních tocích a výkazu o změnách vlastního kapitálu, v povinném auditu atd.³⁵

Do roku 2015 se aktiva posuzovala z hlediska brutto hodnoty, nová úprava z roku 2016 na ně nahlíží jako na netto. Brutto aktiva jsou úhrnem aktiv vykázané v rozvaze a neupravené o opravné položky a oprávk, zatímco netto aktiva jsou aktiva vykázaná v rozvaze po úpravě o opravné položky a oprávk.³⁶ V tabulce č. 5 nalezneme kategorizaci účetních jednotek.

Tabulka č. 6 – Kategorizace účetních jednotek dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Kategorie	Aktiva	Čistý obrat	Přepočtený počet zaměstnanců	Podmínka
Mikro	9 mil. Kč	18 mil. Kč	10	nepřekračuje alespoň 2 z uvedených kritérií
Malá	100 mil. Kč	200 mil. Kč	50	nepřekračuje alespoň 2 z uvedených kritérií
Střední	500 mil. Kč	1 mld. Kč	250	nepřekračuje alespoň 2 z uvedených kritérií
Velká	500 mil. Kč	1 mld. Kč	250	překračuje alespoň 2 z uvedených kritérií

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

³³ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ RYNEŠ, Petr. *Podvojný účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k ..* Olomouc: ANAG, 1995. Účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540614.

³⁶ SKÁLOVÁ, Jana. *Podvojný účetnictví, 2017* Praha: Grada, 1992-. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 9788027104239.

Fyzické osoby, které vedou účetnictví a jsou zároveň mikro či malou účetní jednotkou a nepodléhají auditu, mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. To znamená, že mají možnost sestavit účtový rozvrh na úrovni účtových skupin, neúčtovat o rezervách a opravných položkách, nevyužívat analytické a podrozvahové účty, spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize a nevyužít ustanovení o ocenění reálnou hodnotou či metodou ekvivalence.³⁷

Rozdílem oproti daňové evidenci je také vykazování majetku a jeho následné odpisování. Podnikatel vedoucí účetnictví odpisuje dlouhodobý majetek jak účetně, tak daňově. V účetnictví je odpisován i dlouhodobý nehmotný majetek na rozdíl od daňové evidence. Dlouhodobý nehmotný majetek se daňově odpisuje měsíčně a toto odpisování nelze přerušit. Účetní odpisy by měly zobrazovat co nejpřesněji opotřebení majetku. Daňové odpisy představují zlomek pořizovací ceny, kterou si lze uplatnit jako daňově uznatelný výdaj. Nutno podotknout, že daňové odpisy jsou pro poplatníka právo, nikoliv povinnost, nemusí je tedy vůbec využít.³⁸

Pokud vede individuální podnikatel účetnictví, jednou z hlavních odlišností oproti podnikatelským právnickým osobám je vykazování vlastního kapitálu. Ten se vypočítá jako aktiva mínus závazky a vykáže se na účet 491 – Účet individuálního podnikatele. Jedná se o účet pasivní a má podobné znaky jako základní kapitál.³⁹ Podnikatel nemá nárok na mzdu, a tak si přes tento účet vybírá prostředky pro vlastní potřebu nebo naopak prostředky do podnikání vkládá. Na tento účet se převádí i zisk či ztráta za předcházející období při otevření účetních knih.⁴⁰

Rozdílem oproti daňové evidenci je i vykazování transakcí v cizích měnách. Účetní případy se mohou oceňovat buď denním kurzem ČNB nebo kurzem pevným na určité období.⁴¹ K datu sestavení účetní závěrky je povinnost tyto zaznamenané transakce přepočítat dle aktuálního denního kurzu ČNB nebo pevným kurzem. Z těchto transakcí vznikají buď kurzové

³⁷ RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k ..* Olomouc: ANAG, 1995. Účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540614.

³⁸ KADLEC, Michal, Ing. Účetní a daňové odpisy majetku. *Portál.POHODA.CZ* [online]. 2013, 7.8.2013 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/ucetni-a-danove-odpisy-majetku/>

³⁹ RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k ..* Olomouc: ANAG, 1995. Účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540614.

⁴⁰ SKÁLOVÁ, Jana. *Podvojně účetnictví 2017*. 23. vydání. Praha: Grada, 2017. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-802-7104-239.

⁴¹ MARTÍNKOVÁ, Michaela, Ing. Rozdílné kurzy v účetnictví a DPH. *Portál.POHODA.CZ* [online]. 2015, 13.05.2015 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/rozdilne-kurzy-v-ucetnictvi-a-dph/>

zisky, které jsou účtovány na výnosové účty, nebo kurzové ztráty, které jsou účtovány na účty nákladové. Jedná se o zdanitelné výnosy a daňově uznatelné náklady.⁴²

Účetnictví je také odlišné v evidenci zásob a následném ocenění při zařazení i vyřazení. Zásoby se zařadí buď v pořizovací ceně, na základě vlastních nákladů nebo reprodukční pořizovací cenou. Při vyřazení je situace složitější, jelikož stejný druh zásob je často pořízen v odlišných částkách, a proto při vyřazení je možné postupovat dvěma způsoby.⁴³ Toto odlišné vykazování zásob při vyřazení způsobuje rozdílné náklady, tzn. vzniká rozdílný vliv na výsledek hospodaření. Prvním způsobem je metoda FIFO, tzn. first in, first out. Podstatou je, že zásoby, které byly přijaté na sklad jako první, ho i první v této nejstarší ceně opouští. Druhým způsobem je vážený aritmetický průměr, který je buď periodický nebo proměnlivý. Periodický vážený průměr spočívá v principu, že je vypočítán průměr za určité období a v následujícím období se tímto průměrem oceňuje. Toto období by nemělo být stanoveno delší než jeden měsíc. Proměnlivý průměr se zjišťuje vždy aktuální po novém přírůstku zásob. Dle tohoto vypočítaného průměru se oceňuje při vyskladnění až do nového nákupu.⁴⁴

Na rozdíl od daňové evidence účetnictví pracuje s pojmem inventarizace. Inventarizace obsahuje jak fyzickou, tak dokladovou inventuru a měly by se jí týkat veškeré složky aktiv a závazků.⁴⁵ Při inventarizaci se porovnávají skutečné stavy se stavy v účetnictví.⁴⁶

V účetnictví je také odlišná archivace účetních dokladů nežli v daňové evidenci. Archivace účetních záznamů je vymezena v zákoně o účetnictví. Účetní závěrka a výroční zpráva se archivují po dobu deseti let od konce zdaňovacího období, kterého se týkají. Po dobu pěti let od konce zdaňovacího období, kterého se týkají, se uchovávají účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy. A stejnou dobu se uchovávají i účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají vedení účetnictví.

⁴² BUREŠ, Martin, Ing. Účtování a zdaňování cizoměnových operací. *Portál.POHODA.CZ* [online]. 2017, 18.10.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/uctovani-a-zdanovani-cizomenovych-operaci/>

⁴³ SKÁLOVÁ, Jana. *Podvojně účetnictví*, 2017 Praha: Grada, 1992-. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 9788027104239.

⁴⁴ KANDLEROVÁ, Kateřina. Účtování zásob v praxi. *Portál.POHODA.CZ* [online]. 30.7.2014 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/uctovani-zasob-v-praxi/>

⁴⁵ SKÁLOVÁ, Jana. *Podvojně účetnictví*, 2017 Praha: Grada, 1992-. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 9788027104239.

⁴⁶ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

1.4 Daň stanovená paušální částkou

Individuální podnikatel má také možnost využít paušální daň. Jedná se o konkrétní částku daně, kterou si poplatník domluví předem s finančním úřadem.⁴⁷ Pro její aplikaci existují však určitá omezení, a tudíž ji mohou využít pouze někteří poplatníci. Pokud tedy poplatník bude uplatňovat daň stanovenou paušální částkou, nemusí vést účetnictví či daňovou evidenci, ale je nutné vést evidenci příjmů, pohledávek a majetku podobně jako podnikatelé uplatňující výdaje procentem. Musí respektovat i další předpisy, například pokud je plátcem DPH nebo má povinnost evidovat platby v hotovosti, řídí se příslušnými zákony.⁴⁸

Paušální daň byla podrobena velkým změnám, které jsou účinné již pro rok 2017, byla upravena tzv. daňovým balíčkem, jehož účinnost nastala 1. 7. 2017. Daň stanovenou paušální částkou mohli v minulosti využít jenom ti podnikatelé, kteří měli příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ze živnostenského podnikání a z jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění. Dále nemohli mít zaměstnance a spolupracující osoby kromě manžela/manželky.⁴⁹ V současné době mohou využít daň stanovenou paušální částkou i poplatníci, kteří mají příjem ze závislé činnosti, a dokonce i ti, kteří mají zaměstnance. Došlo tedy k rozšíření okruhu subjektů, kteří mohou danou možnost využít. Zákonodárci si od dané novely slibovali větší zájem o tuto techniku odvodu daně, který ovšem nějak výrazně nenastal. Nutno podotknout, že poplatníků, kteří využili pro rok 2017 tuto možnost, bylo více než v minulosti, ale očekával se daleko větší nárůst.⁵⁰ Spolu se zavedením elektronické evidence tržeb bylo diskutováno, zda podnikatelé, kteří využijí tuto daň a zároveň splní podmínku, že za předcházející zdaňovací období jejich hrubé příjmy nepřesáhly 250 000 Kč, budou vyloučeni z povinnosti řídit se dle tohoto předpisu. Tato úprava však nakonec nebyla právně upravena a převedena do praxe. Co se nezměnilo, je limit příjmů, který daný poplatník nesmí překročit za bezprostředně předcházející tři zdaňovací období. Tento limit je stanoven na 5 milionů Kč

⁴⁷ KONEČNÁ, Jana. Paušální daň z příjmů. *Jakpodnikat* [online]. 2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/pausalni-dan-z-prijmu.php>

⁴⁸ DLOUHÁ, Petra. Paušální daň: Zbaví vás daňového přiznání, kontrol z bernáku i EET. *Peníze.cz* [online]. 2.1.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/dan-z-prijmu/319130-pausalni-dan-zbavi-vas-danoveho-priznani-kontrol-z-bernaku-i-eet>

⁴⁹ KUČEROVÁ, Dagmar. Kdy je výhodná daň stanovená paušální částkou?. *Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním* [online]. 24.3.2009 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/kdy-je-vyhodna-dan-stanovena-pausalni-castkou/>

⁵⁰ MORÁVEK, Daniel. Mělo to být terno, stále jde o fiasko. O paušální daň podnikatelé zájem nejeví. *Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním* [online]. 10.8.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/melo-to-byt-terno-stale-jde-o-fiasko-o-pausalni-dan-podnikatele-zajem-nejevi/>

ročně. Pokud má podnikatel jako spolupracující osobu manžela/ manželku, musí i on/ona využít daň stanovenou paušální částkou.⁵¹

Jako výhoda u takto stanovené daňové povinnosti bývá uváděna snížená administrativní zátěž, kterou osobně nevnímám jako relevantní. Poplatník, který chce tuto daň pro daný rok využít, je sice zbaven povinnosti podat daňové přiznání, ale musí do 31. 1. daného roku podat písemnou žádost na finanční úřad, kde uvede své předpokládané příjmy a výdaje. Mezi předpokládané příjmy a výdaje nepatří příjmy od daně osvobozené a ty, z nichž se vybírá daň srážkou. Při výpočtu daně stanovené paušální částkou se berou v úvahu i předpokládané nezdanitelné části základu daně, které se od základu daně odečtou. Z takto vypočítaného základu daně se vypočítá daň, která se sníží o předpokládané slevy.⁵² Finanční úřad danou žádost vyhodnotí nejdéle do 15. května daného roku, přičemž vychází z podnikatelské minulosti daného poplatníka. V rámci vyhodnocování může finanční úřad požadovat doložení některých skutečností uváděných v žádosti. A tak toto stanovení může zabrat více času než konečné sestavení daňového přiznání. I při takto uložené daňové povinnosti není poplatník zbaven vedení konkrétních evidencí, jak je uvedeno výše. Finanční úřad na základě svého rozhodnutí sepiše s poplatníkem protokol o ústním jednání, kde stanoví předpokládané příjmy, výdaje, výslednou daň atd. Jakmile je tento protokol podepsán ze strany poplatníka, nelze se již proti dané daňové povinnosti odvolat. Je možné se stanovenou daní nesouhlasit, tzn. nepodepsat protokol, tím pádem celá žádost zaniká a podnikatel podá řádné daňové přiznání.⁵³ Poplatníci, kteří chtěli využít paušální daň za rok 2017, mohli žádost kvůli zmíněné novele podat až do 31. 5. a rozhodnutí jim bylo doručeno do 15. 9. 2017.⁵⁴ Další výhodou, která je prezentována, je, že odpadá obava z případné daňové kontroly. Poplatník se nemusí strachovat, že při výpočtu své daňové povinnosti udělal chybu, která může být penalizována. Dalším kladem bývá uváděn

⁵¹ SINECKÝ, Filip. Paušální daň v roce 2017. *Portál.POHODA.CZ* [online]. 21.4.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/pausalni-dan-v-roce-2016-a-vyhled-na-rok-2017/>

⁵² MORÁVEK, Daniel. Mělo to být terno, stále jde o fiasko. O paušální daň podnikatelé zájem nejeví. *Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním* [online]. 10.8.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/melo-to-byt-terno-stale-jde-o-fiasko-o-pausalni-dan-podnikatele-zajem-nejevi/>

⁵³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 7a.

⁵⁴ SINECKÝ, Filip. Paušální daň v roce 2017. *Portál.POHODA.CZ* [online]. 21.4.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/pausalni-dan-v-roce-2016-a-vyhled-na-rok-2017/>

i fakt, že poplatník předem ví, s jakou částkou daně musí počítat a může si tak lépe rozvrhnout své příjmy a výdaje.⁵⁵

Jako nevýhoda bývá prezentována skutečnost, že danou daň musí poplatník odvést do 15. prosince daného roku, kdežto při podání daňového přiznání je to o více jak tři měsíce později. Další nevýhoda je, že stanovená daň je určena minimální částkou, a to konkrétně 600 Kč, nelze tedy například uplatnit daňový bonus na dítě. Jako negativní hodnotím i fakt, že pokud vzniknou poplatníkovi další nepředvídatelné příjmy a převýší částku 15 000 Kč, musí i tak podat řádné daňové přiznání, ve kterém ovšem musí uvést předpokládané příjmy, nikoliv příjmy skutečné. Od řádně stanovené daně vypočítané v daňovém přiznání se odečte zaplacená daň stanovená paušální částkou.⁵⁶

⁵⁵ DLOUHÁ, Petra. Paušální daň: Zbaví vás daňového přiznání, kontrol z bernáku i EET. *Peníze.cz* [online]. 2.1.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/dan-z-prijmu/319130-pausalni-dan-zbavi-vas-danoveho-priznani-kontrol-z-bernaku-i-eet>

⁵⁶ Tamtéž.

2. Přechody mezi jednotlivými evidencemi

Podnikatel má právo přecházet mezi jednotlivými evidencemi, nicméně je s tím vždy spojena administrativní zátěž, úprava dosavadních pomocných evidencí a často i změna daňové povinnosti (a to někdy i již vypočtené). V některých případech je i časové omezení, kdy typ vedené evidence musí zůstat po určité období stejný. V následujícím textu budou objasněny úpravy, které při přechodu musí být aplikovány.

2.1 Přechod z daňové evidence na vedení účetnictví

Přechod z daňové evidence na vedení účetnictví je jedním z nejběžnějších typů přechodů mezi evidencemi. Tento přechod v sobě zahrnuje několik kroků, dle kterých by měl podnikatel postupovat. Přechod z daňové evidence upravuje příloha č. 3 zákona o daních z příjmů. Některé kroky ovlivňují začátek účtování, některé jsou řešeny až na konci účetního období, ve kterém podnikatel již vede účetnictví.

Na konci vedení daňové evidence, respektive na začátku účtování, by měl podnikatel provést inventarizaci svého majetku i dluhů z jednotlivých pomocných knih, které v daňové evidenci vedl. Vycházet by proto měl primárně z peněžního deníku, knih pohledávek a závazků, z inventárních karet majetku apod. Podnikatel nesmí zapomenout na přecenění cizoměnových transakcí. Toto přecenění se zpravidla provádí na konci zdaňovacího období, kdy podnikatel již ví, že v následujícím období bude vést účetnictví. Pro přepočet použije aktuální kurz ČNB.⁵⁷

Na začátku účtování se sestaví zahajovací rozvaha a rozepíše se počáteční stavy konkrétních účtů. Po rozepsání počátečních stavů vznikne rozdíl mezi aktivy a pasivy. Tento rozdíl převedeme na účet 491 - Účet individuálního podnikatele. Přípravou na vedení účetnictví se rovněž rozumí sestavení vnitropodnikových směrnic a účtového rozvrhu dle účtové osnovy, která je pro podnikatele závazná co do účtových skupin.⁵⁸

Vnitropodnikové směrnice vymezují určité postupy, míru odpovědnosti za určité kroky aj. Mezi otázkami, které by měly být řešeny těmito směrnicemi, jsou například účtový rozvrh, který daná účetní jednotka bude využívat, koloběh dokladů ve firmě, metody odepisování jednotlivých druhů majetku a s tím související hranice pro zařazení do dlouhodobého majetku,

⁵⁷ Daňová evidence a cizí měna [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: https://www.jezeksw.cz/duel/help/D_Penezni_denik_P12.htm

⁵⁸ KADLEC, Michal. Přechod z daňové evidence na účetnictví a naopak. In: *Portál.POHODA.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/prechod-z-danove-evidence-na-ucetnictvi-a-naopak/>

organizační struktura a s tím spojená odpovědnost jednotlivých pracovníků, oceňování případů, které jsou v cizích měnách nebo například způsob vedení evidence zásob a jejich ocenění při vyskladnění.⁵⁹

Důležité ovšem je, jak se postupuje na konci účetního období, ve kterém došlo ke změně. Přejít má více než dopady do účetnictví dopady daňové. Při sestavení daňového přiznání musí podnikatel upravit svůj základ daně o určité položky, které se v případě evidence a účetnictví uplatňují rozdílně. Základ daně se musí zvýšit o hodnotu nespotřebovaných zásob. V případě daňové evidence byly uplatněny výdaje při nákupu zásob, kdežto při vedení účetnictví zásoby půjdou do nákladů při jejich spotřebě, tudíž by byl základ daně o tuto částku ponížen dvakrát. Částku nespotřebovaných zásob nemusíme k základu daně přičíst v daném zdaňovacím období v plné výši, lze ji rozložit postupně až do devíti let. Dále se zvyšuje základ daně o poskytnuté zálohy a pohledávky. V případě poskytnutých záloh se nezvyšuje o zálohy na hmotný majetek. Naopak ke snížení základu daně vedou závazky a přijaté zálohy. U položek pohledávek a závazků je nutné ještě posuzovat, zda by při úhradě byly zdanitelným příjmem či výdajem a zdali je podnikatel plátcem DPH, či nikoliv. U plátců DPH se pohledávkou či závazkem rozumí částka bez DPH, u neplátců se bere v potaz celá jmenovitá hodnota či pořizovací cena. Stejně jako u zásob i u pohledávek lze zahrnout částku, o kterou se zvyšuje základ daně, jednorázově či rozložit postupně maximálně do devíti let.

2.2 Přejít z vedení účetnictví na daňovou evidenci

Při přechodu z vedení účetnictví na daňovou evidenci platí podmínka, že pokud podnikatel již začal vést účetnictví, musí jej vést minimálně pět účetních období po sobě jdoucích. Výjimkou je logicky ukončení podnikání. Prvním krokem při přechodu je uzavření jednotlivých účtů, sestavení účetní závěrky a následná inventarizace majetku a dluhů. To vše se zpracuje na konci posledního účetního období, kdy podnikatel stále ještě vede účetnictví. Zůstatky jednotlivých účtů se zapíše jako počáteční stavy do pomocných knih vedených v daňové evidenci, výjimku tvoří účet 491 - Účet individuálního podnikatele, účty opravných položek, dohadné účty a časové rozlišení, které se v daňové evidenci nesledují. Stejně jako u přechodu na vedení účetnictví, i zde se převážně projevují dopady daňové.

Na konci účetního období, ve kterém k přechodu došlo, je nutné upravit základ daně. Základ daně se sníží o pohledávky, jelikož ty budou v daňové evidenci zdaněny až při jejich zaplacení. Dále se sníží o stav zásob a cenin. V účetnictví by tyto položky ovlivňovaly základ

⁵⁹ TRUHLÁŘOVÁ, Martina. Vnitropodnikové směrnice. In: *Portál.POHODA.cz* [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/vnitropodnikove-smernice/>

daně až při spotřebě, ale v daňové evidenci by byly uplatněny již při jejich nákupu. Podobně je tomu u zaplacených záloh, které by v daňové evidenci snižovaly základ daně, ale v účetnictví při jejich poskytnutí nikoliv, tudíž opět sníží základ daně na konci období, kdy podnikatel vede již daňovou evidenci. Sníží se rovněž o zůstatky na účtech časového rozlišení aktiv a na účtech dohadných účtů aktivních.

Ke zvýšení základu daně vede zůstatek dluhů, jelikož při jejich splacení v daňové evidenci by opět snížily základ daně. Dále se sníží o zůstatky účtů časového rozlišení pasiv, dohadných účtů pasivních a opravných položek k pohledávkám. Stejně jako se snižoval základ daně o poskytnuté zálohy, nyní se zvýší o zálohy přijaté.⁶⁰

2.3 Přechod z daňové evidence/účetnictví na uplatňování výdajů paušálem

Pokud jsou v předešlém období uplatňovány výdaje skutečné a v dalším období chce podnikatel uplatnit výdaje procentem, je nutné upravit základ daně minulého zdaňovacího období. Daného se docílí podáním dodatečného daňového přiznání. Možné je se vyhnout podání dodatečného přiznání při přechodu, a to za předpokladu, že poplatník již při sestavení řádného přiznání ví, že bude příští rok uplatňovat výdaje procentem. Tak může již řádné daňové přiznání upravit o povinné položky. Změna je možná také v případě, pokud poplatník již podal řádné daňové přiznání se skutečnými výdaji a zjistil, že by bylo vhodnější uplatnit výdaje paušálem. V tomto případě podá také dodatečné přiznání.

Základ daně je nutné opravit o pohledávky, zásoby, závazky a rezervy. Úprava základu daně probíhá pouze za předpokladu, že v minulém období byly tyto položky vykazovány. V opačném případě dodatečné daňové přiznání není nutné podávat. Snížení způsobí závazky, které by byly při zaplacení daňovým výdajem. Naopak je tomu u pohledávek, které by při zaplacení byly daňovým příjmem, ty daňový základ zvýší. Ke zvýšení dojde i o vykázané zásoby a rezervy. Po úhradě pohledávek již tyto příjmy nebudou vstupovat do základu daně, jelikož byly zdaněny v dodatečném daňovém přiznání. Pokud by nastal prodej zásob, o které se zvýšil základ daně, danit se bude pouze částka převyšující zdaněnou částku zásob. Drobný hmotný majetek s pořizovací cenou do čtyřiceti tisíc základ daně neovlivňuje. Podobně je tomu

⁶⁰ KADLEC, Michal. Přechod z daňové evidence na účetnictví a naopak. In: *Portál.POHODA.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/prechod-z-danove-evidence-na-ucetnictvi-a-naopak/>

i u přijatých a zaplacených záloh. Základ daně se také sníží o úplaty finančního leasingu, které s přihlédnutím na sjednanou dobu nespádají do daného zdaňovacího období.⁶¹

Při přechodu ze skutečných výdajů na výdaje paušální je nutné podat opravný přehled o příjmech a výdajích na Okresní správu sociálního zabezpečení, jelikož při výpočtu pojistného se vychází se základu daně. Tento opravný přehled musí být podán do osmi dnů od změny vyměřovacího základu. Co se týká pojištění zdravotního, zde není nutné nic upravovat, jelikož pojistné se vypočítává z rozdílů příjmů a výdajů, nikoliv ze základu daně.⁶²

2.4 Přechod z uplatňování výdajů paušálem na daňovou evidenci/účetnictví

V tomto případě stejně jako u předešlého přechodu, musí být upraven základ daně za předcházející období o následující položky. Jmenovitě se upravuje o výši pohledávek, závazků, rezerv a nespotřebovaných zásob. Pokud tyto položky nevykazuje, dodatečné přiznání není nutné podávat. Pokud poplatník plánuje přechod ještě před podáním řádného přiznání, může i zde využít úpravu základu daně v řádném přiznání. Zvýšení základu daně se provede o pohledávky a snížení naopak o závazky. Příjem z těchto pohledávek se v následujícím období vykazuje jako nezdanitelný. Podobně je tomu u závazků, které jsou zaplacený již při uplatňování skutečných výdajů, tyto výdaje jsou vykazovány jako daňově neuznatelné.⁶³

I u toho přechodu se má dle zákona o daních z příjmů za to, že daňový poplatník není v prodlení, pokud podá dodatečné daňové přiznání a zaplatí daň nejpozději do data, kdy je povinen podat přiznání za zdaňovací období, při kterém došlo ke změně uplatňování výdajů.⁶⁴ Co se týče opravného přehledu o příjmech a výdajích na Okresní správu sociálního zabezpečení, postupuje se stejně jako v předešlém případě.⁶⁵

Pokud podnikatel již podal řádné přiznání za zdaňovací období, kde uplatnil výdaje procentem, nelze podat dodatečné přiznání, ve kterém změní uplatnění výdajů na skutečné. V opačném případě taková možnost je.

⁶¹ DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-807-5525-383.

⁶² KANDLEROVÁ, Kateřina. Jak přejít z daňové evidence na „paušál“ a obráceně? In: *Portál.POHODA.cz*[online]. 2016 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/jak-prejit-z-danove-evidence-na-pausal-a-obracen/>

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ KANDLEROVÁ, Kateřina. Jak přejít z daňové evidence na „paušál“ a obráceně? In: *Portál.POHODA.cz*[online]. 2016 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/jak-prejit-z-danove-evidence-na-pausal-a-obracen/>

3. Stanovení základu daně z příjmů v závislosti na druhu vedené evidence

Jak již bylo zmíněno, individuální podnikatel je fyzická osoba, která samostatně podniká za účelem dosažení zisku na vlastní jméno a odpovědnost. Na základě toho je toto podnikání zdaňováno daní z příjmů fyzických osob. Základ daně se u FO skládá z jednotlivých dílčích základů daně, přičemž co se týká podnikání, je relevantní příjem podle § 7 ZDP ze samostatné činnosti. Celkový ZD se skládá z pěti dílčích základů daně, jak je uvedeno v následujícím schématu.

Tabulka č. 7 – Přehled dílčích základů daně fyzických osob

1. Dílčí ZD (DZD) dle § 6 ZDP příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky
- DZD = superhrubá mzda
2. Dílčí ZD dle § 7 ZDP příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti
- DZD = příjmy - výdaje (skutečné či paušální)
3. Dílčí ZD dle § 8 ZDP příjmy z kapitálového majetku
- DZD = příjmy (nelze snížit o výdaje)
4. Dílčí ZD dle § 9 ZDP příjmy z pronájmu
- DZD = příjmy - výdaje (skutečné či paušální)
5. Dílčí ZD dle § 10 ZDP ostatní příjmy
- DZD = příjmy - výdaje (skutečné, paušální pouze příležitostný příjem ze zemědělské výroby)

Zdroj: Vlastní zpracování

Při výpočtu jednotlivých DZD je nutné zohlednit, zdali jsou veškeré příjmy předmětem daně, zda nejsou od daně osvobozeny nebo nejsou zdaněné srážkovou daní. V takovém případě by do základu daně vůbec nevstupovaly. Dílčí základ daně dle § 6 ZDP se vypočítá jako hrubá mzda zvýšená o pojistné na sociální a zdravotní pojištění, které platí za zaměstnance zaměstnavatel, tím vznikne tzv. superhrubá mzda. Zaměstnavatel hradí za svého zaměstnance 25 % na sociální pojištění a 9 % na pojištění zdravotní, hrubá mzda se tedy zaměstnanci zvýší o 34 %. Dílčí základ daně dle § 7 a 9 ZDP jsou příjmy snižené o výdaje, lze jej stanovit i záporný, tzn. přiznat dílčí daňovou ztrátu. Výdaje mohou být uplatňovány buď skutečné, či paušální. U příjmů dle § 8 ZDP je část příjmů zdaněna srážkovou daní, tudíž se do ZD nezahrnují, nicméně DZD se stanoví pouze jako příjmy, nelze je snížit o výdaje. U ostatních příjmů dle § 10 ZDP lze uplatnit pouze skutečné výdaje, výjimku tvoří příležitostné příjmy ze zemědělské výroby, kde je možné uplatnit paušální výdaje. Ty je možné uplatnit pouze do výše příjmů, tzn. nelze uplatnit dílčí daňovou ztrátu jako například u nájmu či samostatné činnosti.

Pokud příjmy spadající do tohoto dílčího základu daně za dané zdaňovací období nepřesáhnou částku 30 000 Kč, jsou od daně osvobozeny.

Celkový základ daně se vypočítá jako součet jednotlivých dílčích základů daně. Takto vypočítaný ZD se sníží o odčitatelné položky a nezdanitelné části základu daně. Tím zjistíme upravený ZD. Ten je nutné ještě zaokrouhlit na stovky dolů a z něj je teprve možné stanovit patnáctiprocentní daň, nikoliv však konečnou daňovou povinnost. Při výpočtu konečné daňové povinnosti jsou do výpočtu zahrnuty jak slevy na dani či daňové zvýhodnění, tak i případné solidární zvýšení daně.⁶⁶

Nezdanitelné části základu daně jsou zaplacené úroky snížené o státní příspěvek z hypotečního úvěru a úvěru ze stavebního spoření na financování bytových potřeb, bezúplatná plnění, příspěvky na penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření, pojistné na soukromé životní pojištění, úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání a členské příspěvky. Aby se dané výdaje daly označovat za nezdanitelné části, má většina z nich určité podmínky.

Částka zaplacených úroků, o kterou lze maximálně snížit základ daně, se porovnává za všechny poplatníky v jedné hospodářící domácnosti. Tento maximální limit nesmí překročit 300 000 Kč a úvěr musí být na bytové potřeby, které specifikuje zákon. Pokud nejsou úroky hrazeny po celý rok, nesmí tato částka překročit jednu dvanáctinu z maximální částky, tzn. necelých 25 000 Kč na měsíc.

Co se týká bezúplatných plnění, do této kategorie patří dary, hodnoty odběru krve, orgánu a krvetvorných buněk. Dary mohou být poskytnuty pouze na vymezené účely, např. na vědu, kulturu, školství, ochranu zvířat, sport apod. Poplatník má vůči správci dani důkazní břemeno, a tak aby bylo možné si zahrnout dar do nezdanitelných částí základu daně, měla by být řádně sepsána darovací smlouva.⁶⁷ Hodnoty odběru jsou oceněny následujícím způsobem, odběr krve částkou 3 000 Kč, odběr orgánu od žijícího dárce a odběr krvetvorných buněk částkou 20 000 Kč. Za zdaňovací období se úhrnná částka těchto bezúplatných plnění musí rovnat nejméně 1 000 Kč nebo 2 % ze základu daně a nejvýše lze odečíst ze základu daně 15 %.

Úhrnnou maximální částku, kterou lze odečíst od ZD u příspěvků na penzijní připojištění, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření je 24 000 Kč za dané zdaňovací období. Částka, kterou lze u penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření odečíst, se počítá až od zaplacených 12 000 Kč, které činí roční státní podporu. U penzijního pojištění

⁶⁶ DVORÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTLERLING a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017, 2. aktualizované vydání*, Praha: Wolters Kluwer, 2017-. ISBN 9788075525383.

⁶⁷ HNÁTEK, Miloslav. *Daňové a nedaňové náklady*. Praha: ESAP, 2018. ISBN 978-809-0589-971.

není stanoven žádný limit, lze tedy jako nezdanitelnou část základu daně uplatnit veškeré zaplacené příspěvky. Podobně je tomu u soukromého životního pojištění, kde maximální částka, kterou lze uplatnit, je 24 000 Kč. I zde lze uplatnit veškeré zaplacené pojistné.⁶⁸

U výdajů za zkoušky ověřující další vzdělávání je stanovená podmínka, že si lze odečíst maximální částku 10 000 Kč, pokud již nebyl tento výdaj uplatněn jako výdaj dle § 7 ZDP. U poplatníků se zdravotním postižením je tento limit vyšší.⁶⁹

Odčitatelnými položkami od základu daně se míní daňová ztráta, výdaje na podporu výzkumu a vývoje a výdaje na podporu odborného vzdělávání. Daňovou ztrátu lze uplatnit maximálně pět zdaňovacích období po období, kdy byla tato ztráta vyměřena. U individuálních podnikatelů platí, že touto ztrátou lze snížit DZD z nájmu, samostatné činnosti, kapitálového majetku a ostatních příjmů. Nelze o ni snížit DZD dle § 6 ZDP, tzn. příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků. Výdaje na podporu výzkumu a výdaje na podporu odborného vzdělávání nejsou u individuálních podnikatelů standardní.⁷⁰

3.1 Stanovení dílčího základu daně dle § 7 ZDP při vedení daňové evidence

Dílčí základ daně při vedení daňové evidence se stanoví jako příjmy snížené o výdaje, respektive zdanitelné příjmy snížené o daňově uznatelné výdaje. Pokud jsou již v peněžním deníku rozděleny příjmy a výdaje na daňové a nedaňové, jedná se o značné ulehčení práce při konečném sestavení základu daně. Tento typ evidence je primárně veden kvůli stanovení základu daně a následné daňové povinnosti, tudíž by zde neměly být ani zaznamenané transakce, které s vyčíslením daňového základu nesouvisí.

Je tedy nutné vymezit příjmy zahrnované do daného DZD, těmi jsou například prodej zboží, služeb, výrobků, a příjmy nezahrnované do DZD. Jedná se například o příjmy zdaněné srážkovou daní, přijaté zápůjčky, úvěry, vklad podnikatele a u plátce daně z přidané hodnoty o DPH na výstupu. Stejně jako příjmy je nutné rozlišit i výdaje zahrnované do DZD (daňové) a nezahrnované do DZD (nedaňové). Daňovými výdaji se podle zákona o daních z příjmů rozumí veškeré výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Do těchto výdajů patří například nákup materiálu, zboží, nákup nehmotného majetku a drobného hmotného majetku, mzdové výdaje, provozní výdaje, platby zdravotního a sociálního pojistného za zaplacené za zaměstnance atd. Nedaňové výdaje jsou nákup hmotného majetku, dary, splátky

⁶⁸ DVORÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017, 2. aktualizované vydání*, Praha: Wolters Kluwer, 2017-. ISBN 9788075525383.

⁶⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

⁷⁰ Tamtéž.

úvěrů a zápůjček, platby pojistného (nemocenské, důchodové, zdravotní) za podnikatele, výdaje na reprezentaci a u plátců daně z přidané hodnoty DPH na vstupu.

V případě nákupu hmotného majetku se v peněžním deníku zaznamená výdej peněz jako nedaňový a daňovým se stává postupně v podobě daňových odpisů. Při stanovení DZD dle § 7 ZDP je tedy nutné tyto odpisy zahrnout do výdajů. V případě vyřazení daného majetku lze daňový odpis uplatnit pouze v jedné polovině.

Při vedení daňové evidence je možné vypočítaný daňový základ optimalizovat. Jelikož se vychází z rozdílu mezi příjmy a výdaji, jednoduše může podnikatel nakoupit na konci roku zásoby, zaplatit své závazky atd. Tímto si uplatní vyšší výdaje a sníží se mu základ daně. Taková daňová optimalizace je u podnikatelů vedoucí daňovou evidence zcela běžná.

3.2 Stanovení dílčího základu daně dle § 7 ZDP při uplatňování výdajů paušálem

V tomto případě je stanovení dílčího základu daně logické a nenáročné. Vychází se ze základního předpokladu, že se příjmy sníží o výdaje, které jsou stanovené procentem z příjmů. Při tomto stanovení se samozřejmě vychází ze zdanitelných příjmů, které jsou vedené v pomocné evidenci. Při uplatnění výdajů paušálem se má za to, že jsou zde zahrnuty všechny výdaje a není tedy možné uplatnit žádné další, například odpisy. Pokud má podnikatel více druhů příjmů dle § 7 ZDP, musí rozlišit příjmy dle jednotlivých druhů činností a na základě toho jim přiřadit různá procenta jako svůj výdaj. Jak již bylo uvedeno v předešlých kapitolách, uplatnění výdajů paušálem je možné i u podnikatelů, kteří vedou daňovou evidenci nebo účetnictví, a dokonce i u plátců DPH. U daňové evidence se vychází jako u předešlého případu z evidence příjmů, konkrétně ze zdanitelných příjmů a o ně se sníží výdaje stanovené procentem. V případě vedení účetnictví je nutné vycházet také z příjmů, nikoliv z výnosů.

3.3 Stanovení dílčího základu daně dle § 7 ZDP při vedení účetnictví

Při vedení účetnictví se při stanovení DZD vychází z výsledku hospodaření, který je rozdílem mezi výnosy a náklady, nikoliv mezi příjmy a výdaji. Tento získaný výsledek hospodaření se dále upravuje předepsanou metodikou, kterou uvádím v následujícím schématu. Postup se do jisté míry shoduje se stanovením základu daně pro právnické osoby. Tato úprava probíhá již při sestavování daňového přiznání, na účetnictví již nemá vliv. Po stanovení výše daně se tato daň pouze zaúčtuje do účetnictví. Tam vznikne čistý výsledek hospodaření a je možné účetnictví uzavřít.

Tabulka č. 8 – Dílčí základ daně dle § 7 ZDP při vedení účetnictví

Výsledek hospodaření (výnosy - náklady)
+ položky zvyšující DZD
- položky snižující DZD
= DZD dle § 7 ZDP

Zdroj: Vlastní zpracování

Položky zvyšující dílčí základ daně jsou zaúčtované náklady, které jsou daňově neuznatelné. Jedná se například o dary, náklady na reprezentaci, penále či úroky z prodlení (kromě smluvních), daň z příjmu, povinné pojistné za podnikatele apod. Další položkou zvyšující dílčí základ daně jsou nezaúčtované zdanitelné výnosy. Jedná se o výnosy, které jsou špatně zaúčtované apod. Položkou zvyšující základ daně může být i kladný rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy. Daňové odpisy představují maximální částku, kterou si může podnikatel uplatnit, tzn. pokud jsou zaúčtované účetní odpisy větší, musí se o tento rozdíl základ daně zvýšit.⁷¹

Položky snižující dílčí základ daně jsou naopak nezaúčtované daňově účinné náklady nebo zaúčtované daňově neúčinné výnosy. Daňově neúčinné výnosy jsou například ty, které tvoří samostatné základy daně, a tudíž byly zdaněny srážkovou daní. Základ daně je nutné snížit také o příjmy osvobozené od základu daně či vyňaté. Snižující položkou základu daně bude také záporný rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy, tzn. poplatník si uplatnil nižší náklady ve formě odpisů a může si základ daně ještě snížit o případný rozdíl.⁷²

Výnosy a náklady by měly být zaúčtovány do období, se kterým věcně a časově souvisí, aby byly daňově účinné. Toho podnikatel docílí účtováním přes časové rozlišení či dohadné položky.

⁷¹ DVORÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-807-5525-383.

⁷² Tamtéž.

4. Praktický příklad

V praktickém příkladu podnikatelky paní Novotné je nastíněno vedení jednotlivých evidencí a s ohledem na jimi poskytované informace vypočítán DZD dle § 7 ZDP. Nejprve je znázorněn obecný postup, který je pro jednotlivé evidence podobný a dále už je řešen příklad jednotlivě. Nejprve pokud by pí Novotná vedla daňovou evidenci, dále pokud by uplatňovala výdaje paušálem a na závěr je řešen příklad v účetnictví. Závěrem tedy je stanovení dílčího základu daně dle § 7 ZDP, nikoliv daňové povinnosti. Je tedy abstrahováno od slev na dani apod.

4.1 Zadání

Paní Novotná je drobná podnikatelka, která se zaměřuje na vedení účetnictví na základě živnostenského oprávnění. Dále je zapsaná v seznamu daňových poradců a poskytuje tedy dle zvláštních předpisů daňové poradenství. Podnikání zahájila v roce 2015. Výdaje na nájem kanceláře dělí rovnoměrně mezi tyto dvě činnosti.

Ke svému podnikání si pořídila v prosinci roku 2015 plně vybavený počítač (1. odpisová skupina). Pokud je to možné, má majetek zařazen v obchodním majetku.⁷³ Daňově odpisuje od ledna 2016 lineární metodou. Účetně odepisuje časově s přesností na měsíce (36 měsíců). Má zřízený podnikatelský účet ve své bance, tzn. veškeré pohyby týkající se jejího podnikání jsou uskutečňovány přes tento účet nebo hotovostně. Jediné počáteční stavy, které eviduje na začátku roku, jsou zmíněný majetek a zůstatek na podnikatelském účtu a v pokladně. Na podnikatelském účtu ke konci předchozího roku eviduje 151 948 Kč a v pokladně 1 050 Kč.

Pro zjednodušení předpokládám, že paní Novotná není plátcem DPH, poplatky za vedení účtu a kladné úroky z podnikatelského účtu jsou zaznamenány až na konci roku 2017. Z jejího podnikání je vybrán pouze výčet některých transakcí. Je abstrahováno od pojistného na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení.

Úkolem bude zjistit, jaký typ evidence by byl nejvhodnější v daném roce pro paní Novotnou bez ohledu na to, jaký typ evidence vedla v roce 2016. Abstrahujeme tedy od případných úprav základu daně.

V následující tabulce jsou uvedeny případy, které proběhly v rámci podnikání u pí Novotné za rok 2017.

⁷³ Obchodní majetek je pouze u daňové evidence a účetnictví. U výdajů uplatňovaných paušálem tento pojem není.

Tabulka č. 9 – Transakce roku 2017

Datum	Popis transakce	Částka
12. 01. 2017	PPD1 - vklad peněz do pokladny ze soukromého účtu	5 000,00
31. 01. 2017	FV1 - sestavení daňových přiznání k dani z nemovitých věcí	36 100,00
07. 02. 2017	FV2 - sestavení daňových přiznání k silniční dani	29 300,00
10. 02. 2017	VBÚ1 - úhrada FV1	36 100,00
17. 02. 2017	VPD1 - Nákup kancelářských potřeb - šanony, tužky apod. – hotově	1 137,00
20. 02. 2017	VBÚ2 - úhrada FV2	29 300,00
03. 03. 2017	PPD2 - daňové poradenství ohledně DPH	17 400,00
14. 03. 2017	VBÚ3 - členský příspěvek (Komora daňových poradců)	4 000,00
31. 03. 2017	FV3 - sestavení daňových přiznání k dani z příjmů	76 500,00
11. 04. 2017	FP1 - koupě software POHODA	19 336,00
13. 04. 2017	VBÚ4 - úhrada FV3 - sestavení daňových přiznání k DPPO a DPFO	76 500,00
17. 04. 2017	VBÚ5 - úhrada FP1 - koupě software	19 336,00
06. 05. 2017	VPD2 - nákup knižních publikací - daňové zákony apod.	938,00
17. 05. 2017	PPD3 - daňové poradenství ohledně DPH	8 600,00
12. 06. 2017	VPD3 - oběd s váženým klientem	1 135,00
30. 06. 2017	FV4 - vedení účetnictví (01-06/2017)	93 600,00
04. 07. 2017	FV5 - sestavení účetních závěrek a kompletace účetnictví	43 000,00
06. 07. 2017	VBÚ6 - Úhrada FV4 - vedení účetnictví	93 600,00
14. 07. 2017	FP2 -nájemné 01-06/2017	66 000,00
17. 07. 2017	VBÚ7 - Úhrada FV5 - sestavení účetních závěrek a kompletace účetnictví	43 000,00
25. 07. 2017	VBÚ8 - úhrada FP2 - nájemné	66 000,00
31. 07. 2017	FV6 - sestavení DPPO 2016	83 100,00
04. 08. 2017	PPD3 - daňové poradenství ohledně DPH	12 300,00
11. 08. 2017	VBÚ9 - úhrada FV6 - sestavení DPPO 2016	83 100,00
27. 08. 2017	VBÚ10 - placení pojistného na pojištění profesní odpovědnosti (září 2017 - srpen 2018)	2 900,00
07. 09. 2017	VBÚ11 - výběr peněz z účtu pro osobní potřebu	45 000,00
31. 12. 2017	FV7 - vedení účetnictví (07-12/2017)	93 600,00
31. 12. 2017	FP3 - nájemné 06 - 12/2017	66 000,00
31. 12. 2017	VBÚ12 - Poplatky za vedení podnikatelského účtu a transakce roku 2017	780,00
31. 12. 2017	VBÚ13 - Zúčtování kladných úroků za rok 2017	34,39

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2 Obecné řešení

Ať už paní Novotná vede jakoukoliv evidenci, některé postupy jsou podobné pro všechny, nebo alespoň některé z nich. Například vedení evidence majetku a evidence pohledávek je povinné pro všechny typy. Samozřejmě každá z evidencí má určité modifikace, které si promítne do svých dílčích evidencí, např. karty majetku, také nazývané inventární karty, případně své knihy pohledávek, závazků.

Evidence pohledávek a závazků může být pro všechny typy evidencí stejná. V daňové evidenci a při využití paušálu může pí Novotná vést ve formě tabulky, při vedení účetnictví by byly tyto evidence zřejmě zpracovány pomocí softwaru, ve kterém by účetnictví vedla.

Kniha pohledávek je přiložena níže. V ní paní Novotná eviduje číslo dokladu (faktury vydané), datum vystavení, odběratele, popis transakce, částku, datum splatnosti faktury a dále si zaznamenává, jakým způsobem a kdy bylo hrazeno. Jak je patrné, jedna pohledávka nebyla do konce roku uhrazena. V účetnictví tento výnos bude vstupovat do dílčího základu daně, v daňové evidenci a při uplatnění výdajů paušálem tato částka zdaněna nebude, jelikož nedošlo v roce 2017 k úhradě.

Tabulka č. 10 – Kniha pohledávek 2017

Číslo dokladu	Datum vystavení	Odběratel	Položka	Částka	Datum splatnosti	Úhrada	
						datum	doklad
FV1	31.01.2017	ABC s.r.o.	Daň z nemovitosti	36 100,00 Kč	14.02.2017	10.02.2017	VBÚ1
FV2	07.02.2017	Centrum s.r.o.	Silniční daň	29 300,00 Kč	21.02.2017	20.02.2017	VBÚ2
FV3	31.03.2017	DevInvest s.r.o.	Daň z příjmů	76 500,00 Kč	14.04.2017	13.04.2017	VBÚ4
FV4	30.06.2017	Other way a.s.	Vedení účetnictví 01-06/2017	93 600,00 Kč	14.07.2017	06.07.2017	VBÚ6
FV5	04.07.2017	True s.r.o.	ÚZ a kompletace účetnictví	43 000,00 Kč	18.07.2017	17.07.2017	VBÚ7
FV6	31.07.2017	True s.r.o.	Sestavení DPPO 2016	83 100,00 Kč	14.08.2017	11.08.2017	VBÚ9
FV7	31.12.2017	Other way a.s.	Vedení účetnictví 07-12/2017	93 600,00 Kč	14.01.2018		

Zdroj: Vlastní zpracování

Kniha závazků je téměř stejná jako kniha pohledávek. I zde paní Novotná eviduje číslo dokladu (faktury přijaté), datum vystavení, dodavatele, popis transakce, částku, splatnost dané faktury a jakým způsobem a kdy bylo hrazeno. Poslední přijatá faktura ze dne 31.12.2017 byla uhrazena až v lednu 2018, tzn. v daňové evidenci a při uplatnění výdajů paušálem si nelze snížit dílčí základ daně o částku 66 000 Kč. Oproti tomu v účetnictví bude částka zaúčtována jako náklad daného roku, a tak vstoupí do výsledku hospodaření, potažmo základu daně, v roce 2017.

Tabulka č. 11 – Kniha závazků 2017

Číslo dokladu	Datum vystavení	Dodavatel	Položka	Částka	Datum splatnosti	Úhrada	
						datum	doklad
FP1	11.04.2017	STORMWARE	koupě software POHODA	19 336,00 Kč	25.04.2017	17.04.2017	VBÚ5
FP2	14.07.2017	Lease s.r.o.	Nájem 01-06/2017	66 000,00 Kč	28.07.2017	25.07.2017	VBÚ8
FP3	31.12.2017	Lease s.r.o.	Nájem 06-12/2017	66 000,00 Kč	14.01.2018		

Zdroj: Vlastní zpracování

V následující tabulce je zobrazena karta dlouhodobého majetku pí Novotné, na které eviduje svůj počítač. Je zde uvedena obecná karta majetku, na které popíšete, jak by se daná podoba mohla změnit při jednotlivých evidencích. Na každé kartě majetku bývá uvedeno datum pořízení, zařazení majetku a vyřazení. Zpravidla má také majetek přiděleno nějaké inventurní číslo. Dále zde bývá informace o případných vypočtených odpisech v jednotlivých letech.

Tabulka č. 12 – Karta dlouhodobého majetku

Karta dlouhodobého majetku				
Novotná		IČ: 634578123		
Název:	Dell XPS 8930	Typ:	HM	
Inventární číslo:	15IM00002	Umístění:		
Datum pořízení:	12. 12. 2015	Středisko:		
Datum zařazení:	01. 01. 2016	Činnost:	účetní a daňové služby	
Datum vyřazení:				
Využití:	Stolní počítač	Způsob pořízení:	Koupě	
Datum	Operace	Částka	Daňový odpis	Účetní odpis
12. 12. 2015	Pořízení	41 390,00 Kč	X	X
01. 01. 2016	Zařazení	41 390,00 Kč	X	X
31. 12. 2016	Odpis		8 278,00 Kč	13 797,00 Kč
31. 12. 2017	Odpis		16 556,00 Kč	13 797,00 Kč
31. 12. 2018	Odpis		16 556,00 Kč	13 796,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Co se týká daňové evidence a uplatňování výdajů paušálem, nebyl by zde uveden sloupec s účetními odpisy, ale byly by uvedeny pouze odpisy daňové. V případě daňové evidence a účetnictví je majetek zařazen v obchodním majetku. U výdajů uplatňovaných paušálem pojem obchodní majetek není, přesto jsou daňové odpisy vedeny i v tomto případě. Pokud by došlo ke změně uplatňování výdajů, muselo by se na daňové odpisy navázat. V účetnictví jsou na kartách majetku uvedeny jak odpisy daňové, tak i účetní, stejně jako je tomu u této karty dlouhodobého majetku.

4.3 Řešení v daňové evidenci

V daňové evidenci bude pí Novotná sestavovat peněžní deník, který je zpracován na následující straně. Peněžní deník je rozdělen na hotovostní transakce zajišťované pokladnou a bezhotovostní, které probíhají přes podnikatelský bankovní účet. Dále je rozdělen na příjmy a výdaje zahrnované do základu daně (daňové) a příjmy a výdaje do základu daně nezahrnované (nedaňové). Příjmy a výdaje, které pí Novotná nemohla zahrnout, jsou vklad do podnikání, výběr pro osobní spotřebu a výdaje na reprezentaci, tzn. oběd s klientem. Do peněžního deníku pí Novotná zahrnula na konci roku i daňové odpisy majetku a tím snížila své zdaňované příjmy. Tato operace nemusí být provedena přímo v peněžním deníku, nicméně je zde zahrnuta pro lepší přehlednost.

Tabulka č. 13 – Peněžní deník

Pořadí	Číslo dokladu	Datum	Popis transakce	Pokladna			Bankovní účet			Příjmy zahrnované do § 7	Výdaje zahrnované do § 7	Příjmy nezahrn. do § 7	Výdaje nezahrn. do § 7
				Příjmy	Výdaje	Stav	Příjmy	Výdaje	Stav				
1	XX	1.1.2017	Počáteční stav			1 050			151 948				
2	PPD1	12.1.2017	Vklad peněz do pokladny ze soukr. BÚ	5 000		6 050			151 948			5 000	
3	VBÚ1	10.2.2017	Úhrada FV1 - daň z nemovitosti			6 050	36 100		188 048	36 100			
4	VPD1	17.2.2017	Nákup kancelářských potřeb		1 137	4 913			188 048		1 137		
5	VBÚ2	20.2.2017	Úhrada FV2 - silniční daň			4 913	29 300		217 348	29 300			
6	PPD2	3.3.2017	Daňové poradenství ohledně DPH	17 400		22 313			217 348	17 400			
7	VBÚ3	14.3.2017	Členský příspěvek (Komora daňových poradců)			22 313		4 000	213 348		4 000		
8	VBÚ4	13.4.2017	Úhrada FV3 - sestavení DPPO a DPFO			22 313	76 500		289 848	76 500			
9	VBÚ5	17.4.2017	Úhrada FP1 – software			22 313		19 336	270 512		19 336		
10	VPD2	6.5.2017	Nákup knižních publikací - daňové zákony		938	21 375			270 512		938		
11	PPD3	17.5.2017	Daňové poradenství ohledně DPH	8 600		29 975			270 512	8 600			
12	VPD3	12.6.2017	Oběd s váženým klientem		1 135	28 840			270 512				1 135
13	VBÚ6	6.7.2017	Úhrada FV4 - vedení účetnictví			28 840	93 600		364 112	93 600			
14	VBÚ7	17.7.2017	Úhrada FV5 - sestavení ÚZ a kompletace účetnictví			28 840	43 000		407 112	43 000			
15	VBÚ8	25.7.2017	Úhrada FP2 – nájemné			28 840		66 000	341 112		66 000		
16	PPD3	4.8.2017	Daňové poradenství ohledně DPH	12 300		41 140			341 112	12 300			
17	VBÚ9	11.8.2017	Úhrada FV6 - sestavení DPPO 2016			41 140	83 100		424 212	83 100			
18	VBÚ10	27.8.2017	Placení pojistného na pojištění profesní odpovědnosti			41 140		2 900	421 312		2 900		
19	VBÚ11	7.9.2017	Výběr peněz z účtu pro osobní potřebu			41 140		45 000	376 312				45 000
20	VBÚ12	31.12.2017	Poplatky za vedení podnikatel. účtu			41 140		780	375 532		780		
21	VBÚ13	31.12.2017	Zaúčtování kladných úroků roku 2017			41 140	34,39		375 566			34,39	
22	IN1	31.12.2017	Odpisy majetku			41 140			375 566		16 556		
23	XX	31.12.2017	Konečný stav			41 140			375 566				

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě peněžního deníku je v následující tabulce vypočten dílčí základ daně při vedení daňové evidence. Na konci roku pí Novotná sečetla veškeré příjmy zahrnované do DZD dle § 7 ZDP a odečetla od nich veškeré zahrnované výdaje. Na závěr přidala do peněžního deníku i odpisy, které jsou však v tabulce níže zaznamenány odděleně. V peněžním deníku jsou kladné úroky z podnikatelského účtu (transakce 21) zaznamenány jako příjmy nezahrnované do dílčího základu daně dle § 7 ZDP, jelikož se zdaňují jako příjem z kapitálového majetku dle § 8 ZDP.

Tabulka č. 14 – Stanovení DZD dle § 7 ZDP při vedení daňové evidence

Příjmy zahrnované do DZD dle § 7 ZDP	399 900,00
Výdaje zahrnované do DZD dle § 7 ZDP	95 091,00
Odpisy	16 556,00
DZD dle § 7 ZDP	288 253,00
Upravený DZD dle § 7 ZDP	288 200,00

Zdroj: Vlastní zpracování

4.4 Řešení při uplatnění výdajů paušálem

Při uplatnění výdajů paušálem vstupují do výpočtu dílčího základu daně pouze příjmy zahrnované do základu daně. Pí Novotná musí své příjmy rozdělit na příjmy z účetnictví a na příjmy z daňového poradenství, jelikož u každého z jednotlivých druhů podnikání je možné si uplatnit rozdílné procento výdajů. I zde budou příjmy z kladných úroků vyloučeny. V následující tabulce jsou příjmy rozdělené dle jednotlivých činností.

Tabulka č. 15 – Rozdělení příjmů při uplatnění výdajů paušálem

Číslo dokladu	Datum	Popis transakce	Příjmy zahrnované do DZD dle § 7 - účetnictví	Příjmy zahrnované do DZD dle § 7 - daňové poradenství
VBÚ1	10. 02. 2017	Úhrada FV1 - daň z nemovitosti		36 100,00
VBÚ2	20. 02. 2017	Úhrada FV2 - silniční daň		29 300,00
PPD2	03. 03. 2017	Daňové poradenství ohledně DPH		17 400,00
VBÚ4	13. 04. 2017	Úhrada FV3 - sestavení DPPO a DPFO		76 500,00
PPD3	17. 05. 2017	Daňové poradenství ohledně DPH		8 600,00
VBÚ6	06. 07. 2017	Úhrada FV4 - vedení účetnictví	93 600,00	
VBÚ7	17. 07. 2017	Úhrada FV5 - sestavení ÚZ a kompletace účetnictví	43 000,00	
PPD3	04. 08. 2017	Daňové poradenství ohledně DPH		12 300,00
VBÚ9	11. 08. 2017	Úhrada FV6 - sestavení DPPO 2016		83 100,00
		Celkem	136 600,00	263 300,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak již bylo uvedeno, u každého z těchto příjmů může pí Novotná uplatnit jiné procento výdajů. Co se týká vedení účetnictví, je zde možné si uplatnit 60 % příjmů, jelikož se jedná o činnost vykonávanou na základě živnostenského oprávnění. V případě daňového poradenství lze uplatnit pouze 40 % příjmů jako výdaj. Tato činnost je vykonávána na základě zvláštních předpisů a nespadá do podnikání v rámci živnostenského oprávnění. V následující tabulce je uveden postup výpočtu DZD dle § 7 ZDP. Nejdříve je vypočten DZD u jednotlivých činností, tzn. od příjmů jsou odečtené stanovené výdaje. Následně jsou tyto DZD sečteny a na závěr je DZD dle § 7 ZDP zaokrouhlen na 100 Kč dolů.

Tabulka č. 16 – Stanovení DZD dle § 7 ZDP při uplatnění výdajů paušálem

Příjmy účetnictví	136 600,00
Výdaje účetnictví (60 %)	81 960,00
DZD účetnictví (P–V)	54 640,00
Příjmy daňové poradenství	263 300,00
Výdaje daňové poradenství (40 %)	157 980,00
DZD daňové poradenství (P–V)	105 320,00
DZD dle § 7 ZDP	159 960,00
Upravený DZD dle § 7 ZDP	159 900,00

Zdroj: Vlastní zpracování

4.5 Řešení v účetnictví

Veškeré účetní případy se v účetnictví zaznamenávají do účetního deníku, který je přiložen níže. V účetním deníku je zpravidla číslo dokladu, datum transakce, popis, částka a zaúčtování na stranách Má dáti a Dal.

Tabulka č. 17 – Účetní deník

Pořadí	Číslo dokladu	Datum	Popis transakce	Částka	MD	D
1	PPD1	12. 01. 2017	Vklad peněz do pokladny	5 000,00	211	491
2	FV1	31. 01. 2017	Sestavení daňových přiznání k dani z nemovitosti	36 100,00	311	602
3	FV2	07. 02. 2017	Sestavení daňových přiznání k silniční dani	29 300,00	311	602
4	VBÚ1	10. 02. 2017	Úhrada FV1 - daň z nemovitosti	36 100,00	221	311
5	VPD1	17. 02. 2017	Nákup kancelářských potřeb	1 137,00	501	211
6	VBÚ2	20. 02. 2017	Úhrada FV2 - silniční daň	29 300,00	221	311
7	PPD2	03. 03. 2017	Daňové poradenství ohledně DPH	17 400,00	211	602
8	VBÚ3	14. 03. 2017	Členský příspěvek (Komora daňových poradců)	4 000,00	548	221
9	FV3	31. 03. 2017	Sestavení daňových přiznání k dani z příjmů	76 500,00	311	602
10	FP1	11. 04. 2017	Koupě software POHODA	19 336,00	518	321
11	VBÚ4	13. 04. 2017	Úhrada FV3 - sestavení DPPO a DPFO	76 500,00	221	311
12	VBÚ5	17. 04. 2017	Úhrada FP1 – software	19 336,00	321	221

13	VPD2	06. 05. 2017	Nákup knižních publikací	938,00	501	211
14	PPD3	17. 05. 2017	Daňové poradenství ohledně DPH	8 600,00	211	602
15	VPD3	12. 06. 2017	Oběd s váženým klientem	1 135,00	513	211
16	FV4	30. 06. 2017	Vedení účetnictví (01-06/2017)	93 600,00	311	602
17	FV5	04. 07. 2017	Sestavení účetních závěrek a kompletace účetnictví	43 000,00	311	602
18	VBÚ6	06. 07. 2017	Úhrada FV4 - vedení účetnictví 01-06/2017	93 600,00	221	311
19	FP2	14. 07. 2017	Nájemné 01-06/2017	66 000,00	518	321
20	VBÚ7	17. 07. 2017	Úhrada FV5 - sestavení ÚZ a kompletace účetnictví	43 000,00	221	311
21	VBÚ8	25. 07. 2017	Úhrada FP2 – nájemné	66 000,00	321	221
22	FV6	31. 07. 2017	Sestavení DPPO 2016	83 100,00	311	602
23	PPD3	04. 08. 2017	Daňové poradenství ohledně DPH	12 300,00	211	602
24	VBÚ9	11. 08. 2017	Úhrada FV6 - sestavení DPPO 2016	83 100,00	221	311
25	VBÚ10	27. 08. 2017	Placení pojištění profesní odpovědnosti 09-12/2017	966,67	548	221
26	VBÚ10	27. 08. 2017	Placení pojištění profesní odpovědnosti 01-08/2018	1 933,33	381	221
27	VBÚ11	07. 09. 2017	Výběr peněz pro osobní potřebu	45 000,00	491	221
28	FV7	31. 12. 2017	Vedení účetnictví 07-12/2017	93 600,00	311	602
29	FP3	31. 12. 2017	Nájemné 06-12/2017	66 000,00	518	321
30	VBÚ12	31. 12. 2017	Poplatky za vedení podnikatelského účtu apod.	780,00	568	221
31	VBÚ13	31. 12. 2017	Zaúčtování kladných úroků za rok 2017	34,39	221	662
32	IN	31. 12. 2017	Odpis	13 796,00	551	082

Zdroj: Vlastní zpracování

V rámci účetnictví musí být sestavena výsledovka, kde jsou na konci roku zaznamenány konečné stavy nákladů a výnosů, a rozvaha, kde jsou konečné stavy aktiv a pasiv. V následující tabulce je uvedena výsledovka k 31. 12. 2017 před zaúčtováním konečné daňové povinnosti.

Tabulka č. 18 – Výsledovka k 31. 12. 2017

VÝSLEDOVKA K 31. 12. 2017			
NÁKLADY		VÝNOSY	
501 Spotřeba materiálu	2 075,00	602 Tržby z prodeje služeb	493 500,00
513 Náklady na reprezentaci	1 135,00	662 Úroky	34,39
518 Ostatní služby	151 336,00		
548 Ostatní provozní náklady	4 966,67		
551 Odpisy DNM a DHM	13 797,00		
568 Ostatní finanční náklady	780,00		
CELKEM NÁKLADY	174 089,67	CELKEM VÝNOSY	493 534,39

Zdroj: Vlastní zpracování

Do rozvahy, konkrétně do pasiv, se promítne výsledek hospodaření daného roku, který vychází z výsledovky. V následující tabulce je uvedena rozvaha pí Novotné k 31. 12. 2017 před zaúčtováním konečné daňové povinnosti.

Tabulka č. 19 – Rozvaha k 31.12.2017

ROZVAHA K 31. 12. 2017			
AKTIVA		PASIVA	
022 Hmotné movité věci	41 390,00	491 Účet individuálního podnikatele	140 591,00
082 Oprávky k HMV	-27 594,00	VH běžného období	319 444,72
211 Pokladna	41 140,00	321 Dodavatelé	66 000,00
221 Bankovní účty	375 566,39		
311 Odběratelé	93 600,00		
381 Náklady příštích období	1 933,33		
CELKEM AKTIVA	526 035,72	CELKEM PASIVA	526 035,72

Zdroj: Vlastní zpracování

Účetnictví je vedeno na základě výnosů a nákladů, tzn. do výsledku hospodaření, potažmo základu daně vstoupí jako výnos i vydaná faktura, která nebyla pí Novotné dosud uhrazena a do nákladů vstoupí faktura přijatá, kterou pí Novotná zatím neuhradila. Při výpočtu dílčího základu daně se vychází z výsledku hospodaření, který se vypočítá jako rozdíl výnosů a nákladů. Tento výsledek hospodaření se upraví o nedaňové náklady, tzn. o náklady na reprezentaci (oběd s klientem) a dále o rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy. V tabulce níže vyloučím i příjem z kapitálového majetku, jelikož sestavuji pouze dílčí základ daně ze samostatné činnosti. U pí Novotné byly v roce 2017 odpisy účetní menší nežli daňové. Na základě toho si může svůj daňový základ snížit o tento rozdíl.

Tabulka č. 20 – Výpočet DZD dle § 7 ZDP při vedení účetnictví

VÝNOSY	493 534,39
NÁKLADY	174 089,67
Výsledek hospodaření	319 444,72
(+) N - na reprezentaci	1 135,00
(+) účetní – daňové odpisy	-2 759,00
(-) V – Úroky	34,39
DZD dle § 7 ZDP	317 786,33
Upravený DZD	317 700,00

Zdroj: Vlastní zpracování

4.6 Závěrečné zhodnocení praktického příkladu

Na základě předchozích výpočtů vychází v roce 2017 jako nejvýhodnější možnost pro pí Novotnou uplatňovat své výdaje paušálem. Je to z toho důvodu, že má v daném roce daleko větší příjmy (resp. výnosy) nežli výdaje (resp. náklady) a při výpočtu paušálu se vychází právě z těchto příjmů. Při tomto uplatnění výdajů si pí Novotná již nemůže svůj dílčí základ daně snížit o odpisy jako je tomu u daňové evidence a účetnictví. Má se za to, že v paušálních

výdajích jsou již zahrnuty veškeré výdaje. Navíc při výpočtu konečné daňové povinnosti by na základě nové právní úpravy mohla využít slevy na vyživované osoby, tzn. nemusela by porovnávat ještě další možnosti s ohledem na možné uplatňované slevy. Druhá v pořadí nejlepší možnost je vedení daňové evidence a nejméně výhodné je účetnictví. V účetnictví pí Novotná musela zdanit i vystavenou prosincovou fakturu za vedení účetnictví, která ji v roce 2017 zaplacená nebyla. Naopak si však mohla do nákladů zahrnout přijatou fakturu za nájemné. Dále v účetnictví musela časově rozlišovat například pojistné, tzn. nemohla uplatnit celou výši do nákladů.

V tomto konkrétním praktickém příkladu vyšlo nejvýhodnější uplatnění výdajů paušálem, nicméně nelze to stáhnout obecně na veškeré drobné podnikatele. Při uplatnění výdajů paušálem se musí brát v potaz nově nastavený limit u jednotlivých druhů příjmů.

Závěr

Individuální podnikatel stojí na začátku svého podnikání před rozhodnutím, jak vykazovat transakce v rámci své činnosti a jak následně danit. První otázkou je, zda chce vykazovat skutečné, či paušální výdaje. Jestliže chce vykazovat skutečné výdaje, musí vést buď daňovou evidenci nebo účetnictví. V celé práci je vycházeno z toho, že má podnikatel na výběr, tzn. že nespadá do osob, které jsou povinny vést účetnictví. Pokud chce vykazovat výdaje paušální, může vést pouze evidenci příjmů a pohledávek, nicméně i oba předešlé způsoby vedení jsou možné.

Jedním z cílů bakalářské práce bylo nastínit vedení jednotlivých evidencí a přiblížit možné rozdíly. Touto problematikou jsem se zabývala v první kapitole. Jedním z hlavních rozdílů mezi daňovou evidencí, účetnictvím a evidencí příjmů a pohledávek je odlišné pojetí vykazování transakcí. Účetnictví funguje na akruálním principu, tzn. veškeré transakce jsou vykazovány a zdaňovány v okamžiku, kdy dojde k uskutečnění dané transakce. Zdanění probíhá tedy na úrovni výnosů a nákladů. Naproti tomu daňová evidence a evidence příjmů a pohledávek pracuje s principem peněžních toků. Zdanění probíhá na základě příjmů a výdajů, není zde časová a věcná souvislost jako v případě účetnictví. S tím souvisí i to, že daňová evidence a evidence příjmů a pohledávek slouží primárně ke zjištění základu daně. Nicméně účetnictví slouží především pro komplexnější informace o aktivitách a situaci podniku, zjištění základu daně je pouze další funkcí. Dalším rozdílem je, že účetnictví má přesně předepsanou formu vedení a jsou zde vymezeny určité povinnosti, které musí být dodrženy. Kdežto daňovou evidenci a evidenci příjmů a pohledávek lze vést v poměrně jednoduché formě dle svého uvážení. Rozdíl je i v náročnosti. K účetnictví je zapotřebí více odborných znalostí, a proto pokud se podnikatel rozhodne vést účetnictví, zpravidla musí zaměstnat účetní, popř. svěřit vedení svého účetnictví externímu subjektu. Naproti tomu ostatní dvě evidence jsou poměrně jednoduché na pochopení a vedení, a tak je často podnikatelé vedou sami. Obecně lze říci, že drobní podnikatelé budou vést především daňovou evidenci nebo uplatňovat své výdaje paušálem, a tak budou vést evidenci příjmů a pohledávek. Větší podnikatelé často chtějí mít více informací o své činnosti, obvykle tedy vedou účetnictví.

Druhá kapitola přiblížila přechody mezi danými evidencemi. Přechody mezi uvedenými typy s sebou přináší zvýšenou administrativní zátěž a daňové dopady. Byla navržena určitá doporučení, která mohou přechody usnadnit. Například, pokud již na konci roku víme, že příští rok budeme vykazovat transakce jiným způsobem, můžeme základ daně upravit v řádném přiznání a není nutné podávat dodatečné přiznání apod.

Třetí kapitola je věnována samotnému zdanění fyzických osob. V úvodu je popsána obecná metodika výpočtu celkového základu daně fyzických osob, dále jsou nastíněny různé úpravy celkového základu daně. V následujících podkapitolách již byl popisován dílčí základ ze samostatné činnosti a jeho sestavení při vedení dílčích evidencí. Nejprve byl stanoven postup při vedení daňové evidence, dále při uplatnění paušálu a na závěr při vedení účetnictví. Při vedení daňové evidence se dílčí základ daně stanovuje jako rozdíl mezi zdanitelnými příjmy a daňově uznatelnými výdaji. Často jsou příjmy a výdaje v peněžním deníku vedeny již jako zahrnované a nezahrnované do základu daně, aby sestavení daňového přiznání bylo snadnější. Pro výdaje paušálem se podnikatel může rozhodnout těsně před sestavením daňového přiznání. Může ho tedy uplatnit i ten podnikatel, který vede daňovou evidenci či účetnictví. Vychází ale vždy ze zdanitelných příjmů, tzn. i pokud vede účetnictví a rozhodne se pro toto zdanění, musí vycházet z příjmů, nikoliv z výnosů. U každého druhu příjmů jsou stanovena určitá procenta, která si lze uplatnit jako výdaj. Pokud podnikatel vykonává rozdílné činnosti, musí příjmy členit dle činností, ze kterých příjmy plynou. Dílčí základ daně se tedy stanoví jako rozdíl mezi zdanitelnými příjmy a vypočítanými paušálními výdaji. Podnikatel vedoucí účetnictví vychází při výpočtu DZD z výsledku hospodaření, který se stanoví jako rozdíl mezi výnosy a náklady. Tento výsledek hospodaření dále upraví, konkrétně musí zvýšit o nedaňové náklady a případně snížit o nezdanitelné výnosy. Upravit se také musí o rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy. Pro výpočet základu daně jsou uznatelné pouze odpisy do výše odpisů daňových. Vše, co je převyšuje, musí být k základu daně přičteno. Pokud by daňové odpisy byly větší nežli účetní, může být o tuto částku základ daně snížen.

Závěrečnou kapitolu představuje praktický příklad, ve kterém bylo na základě jednotného zadání znázorněno vedení všech evidencí, které má individuální podnikatel na výběr. Příklad je řešen z pohledu fiktivní podnikatelky pí Novotné, která vede na základě živnostenského oprávnění účetnictví externím subjektům a dále se zabývá daňovým poradenstvím. Nejprve byl příklad řešen obecně. Je znázorněna karta dlouhodobého majetku a kniha faktur vydaných a přijatých. V dalších jednotlivých podkapitolách je na základě konkrétní evidence vypočítán dílčí základ daně ze samostatné činnosti. Nejdříve je příklad zpracován z hlediska daňové evidence a při výpočtu se vychází ze sestaveného peněžního deníku. Následující podkapitola se zabývá paušálními výdaji. Výpočet dílčího základu daně probíhá na základě rozčlenění jednotlivých zdanitelných příjmů dle činností pí Novotné. V závěru je zpracován příklad z hlediska účetnictví, znázorněn je účetní deník, rozvaha, výsledovka a samotný výpočet DZD dle § 7 ZDP. V poslední podkapitole je závěrečné

zhodnocení, dle kterého by nejvýhodnější pro pí Novotnou bylo uplatnění výdajů paušálem, tudíž vedení evidence příjmů a pohledávek.

Hlavním cílem práce bylo uvést, který typ evidence je nejvýhodnější, pokud to lze takto určit, případně uvést, proč tomu tak je. Na základě získaných poznatků nelze jednoznačně určit nejvýhodnější evidenci pro všechny podnikatele. Daňovou evidenci volí především drobní podnikatelé, a to zejména kvůli výpočtu základu daně a sestavení daňového přiznání, jelikož je podstatně jednodušší. Navíc je snadno ovlivnitelná v podnikatelův prospěch. Pokud mu na konci roku vychází vysoká daňová povinnost, může například nakoupit zásoby, zaplatit nájemné dopředu či jinak krátkodobě snížit svůj daňový základ, jelikož zdanění probíhá na základě příjmů a výdajů. Výdaje paušálem volí zejména podnikatelé, kteří nemají v rámci svého podnikání vysoké výdaje. Jedná se často o IT techniky, účetní nebo advokáty, kteří svou činnost mohou vykonávat z domova. Nemusí tedy platit nájemné, kupovat stroje, zásoby, platit zaměstnance apod. V tomto případě je pro ně uplatnění paušálních výdajů výhodnější, jelikož výdajové paušály jsou stále poměrně vysoké. Větší podnikatelé vedou převážně účetnictví, jelikož jim poskytuje více informací o samotné činnosti. Nevýhodou je, že podnikatel musí danit i ty výnosy, které mu nebyly ještě zaplacený. Také si nemůže uplatnit jako náklad částku, kterou zaplatil, pokud nesouvisí časově a věcně s daným obdobím. V praktickém příkladu bylo výhodnější pro pí Novotnou uplatnění výdajů paušálem, jelikož se výdaje počítaly z příjmů, které byly podstatně vyšší nežli skutečné výdaje. Nutno také podotknout, že procentní sazby pro podnikání na základě živnostenského oprávnění, kterým se řídí vedení účetnictví, jsou velice velkorysé.

Bakalářská práce může zjednodušit drobným podnikatelům volbu, jak zaznamenávat své transakce a poskytnout krátký návod, jak administrativně vést své podnikání. Je pravděpodobné, že nastavení zdanění příjmů nezůstane v této podobě delší dobu, jelikož daňové zákony jsou stále aktualizovány. Nicméně věřím, že práce bude moci sloužit jako odrazový můstek pro bližší zkoumání dalších závěrů.

Literatura

- [1] DLOUHÁ, Petra. Paušální daň: Zbaví vás daňového přiznání, kontrol z bernáku i EET. Peníze.cz [online]. 2.1.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/dan-z-prijmu/319130-pausalni-dan-zbavi-vas-danoveho-priznani-kontrol-z-bernaku-i-eet>
- [2] DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-807-5525-383.
- [3] FUČÍKOVÁ, Irena. Paušální výdaje podle § 7 zákona o daních z příjmů. Irena Fučíková: Poradenská kancelář [online]. 4.12.2014 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://www.fucikova.cz/cs/dane/pausalni-vydaje-podle-7-zakona-o-danich-z-prijmua>
- [4] HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. Daňová evidence: teorie a praxe. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075522399.
- [5] HNÁTEK, Miloslav. *Daňové a nedaňové náklady*. Praha: ESAP, 2018. ISBN 978-809-0589-971.
- [6] KADLEC, Michal. Přejod z daňové evidence na účetnictví a naopak. In: *Portál.POHODA.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/prechod-z-danove-evidence-na-ucetnictvi-a-naopak/>
- [7] KANDLER, Ladislav. Rozdíl mezi vedením účetnictví a daňovou evidencí. In: *Portál.POHODA.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/chci-zacit-podnikat/rozdil-mezi-vedenim-ucetnictvi-a-danovou-evidenci/>
- [8] KANDLEROVÁ, Kateřina. Jak přejít z daňové evidence na „paušál“ a obráceně? In: *Portál.POHODA.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/jak-prejit-z-danove-evidence-na-pausal-a-obracen/>
- [9] KANDLEROVÁ, Kateřina. Účtování zásob v praxi. *Portál.POHODA.CZ* [online]. 30.7.2014 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/uctovani-zasob-v-praxi/>
- [10] KONEČNÁ, Jana. Cizí měna, jednotný kurz, jednotné kurzy [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/cizi-mena.php>

- [11] KONEČNÁ, Jana. Daňová evidence není účetnictví [online]. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/danova-evidence.php>
- [12] KONEČNÁ, Jana. Paušální daň z příjmů. Jakpodnikat [online]. 2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/pausalni-dan-z-prijmu.php>
- [13] KUČEROVÁ, Dagmar. Kdy je výhodná daň stanovená paušální částkou?. Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním [online]. 24.3.2009 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/kdy-je-vyhodna-dan-stanovena-pausalni-castkou/>
- [14] MARTÍNKOVÁ, Ing. Michaela. Jednoduché účetnictví od roku 2016 znovu v zákoně. In: Portál.POHODA.cz[online]. 2015 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/jednoduche-ucetnictvi-bude-od-roku-2016-znovu-v-za/>
- [15] MORÁVEK, Daniel. Mělo to být terno, stále jde o fiasko. O paušální daň podnikatelé zájem nejeví. Podnikatel.cz: Průvodce vaším podnikáním [online]. 10.8.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/melo-to-byt-terno-stale-jde-o-fiasko-o-pausalni-dan-podnikatele-zajem-nejevi/>
- [16] PENĚŽNÍ BÁZE (PENĚŽNÍ PRINCIP/KONCEPT). In: FEBMAT [online]. 2017 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://www.febmat.com/clanek-penezni-baze-penezni-princip-koncept/>
- [17] PILÁTOVÁ, Jana. Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění. Olomouc: ANAG, 2016. Daň, účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540201.
- [18] Přechod na účetnictví. In: PODNIKATEL.cz: Průvodce vaším podnikáním [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/specialy/zaklady-ucetnictvi/prechod-na-ucetnictvi/>
- [19] RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k ..* Olomouc: ANAG, 1995. Účetnictví (ANAG). ISBN 9788075540614.
- [20] SEDLÁČEK, Jaroslav. Daňová evidence podnikatelů .. Praha: Grada, 2004. Účetnictví a daně. ISBN 9788027104246.
- [21] SINECKÝ, Filip. Paušální daň v roce 2017. Portál.POHODA.CZ [online]. 21.4.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/pausalni-dan-v-roce-2016-a-vyhled-na-rok-2017/>
- [22] SKÁLOVÁ, Jana. Podvojně účetnictví 2017. 23. vydání. Praha: Grada, 2017. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-802-7104-239.

- [23] TRUHLÁŘOVÁ, Martina. Paušální výdaje čekají velké změny. In: Portál.POHODA.cz [online]. 2017 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/pausalni-vydaje-cekaji-velke-zmeny/>
- [24] TRUHLÁŘOVÁ, Martina. Vnitropodnikové směrnice. In: *Portál.POHODA.cz* [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/vnitropodnikove-smernice/>
- [25] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [26] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.
- [27] Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.
- [28] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.